

Ustawa o weterynarii

Ustawa została opublikowana w "Dzienniku Ustaw RCG", nr 11/2004 z 20.2.2004r.

I. ROZPORZĄDZENIA OGÓLNE

Artykuł 1

Ustawą tą reguluje się: choroby zakaźne zwierząt; zapobieganie pojawieniu się, zwalczanie i wykorzenianie chorób zakaźnych zwierząt; weterynaryjne środki prewencyjne; obowiązkowy zakres ochrony zdrowia zwierząt; ochronę dobrobytu zwierząt; finansowanie ochrony zdrowia zwierząt; organizowanie osób prawnych do wykonywania działalności weterynaryjnej; zapewnianie wykonywania zadań interesu publicznego, jak i innych spraw ważnych dla wykonywania działalności weterynaryjnej.

Artykuł 2

Pojedyncze wyrażenia użyte w tej ustawie mają następujące znaczenie:

1) zwierzęta to: zwierzęta do produkcji, zwierzęta do uboju, zwierzęta domowe, zwierzęta łowna, zwierzęta wodne, króliki, pszczoły, jedwabniki, ślimaki, inne mięczaki, zwierzęta eksperymentalne, zwierzęta ozdobne i egzotyczne;

2) zwierzęta do produkcji to wszystkie zwierzęta (włączając ryby, gady i płazy), które hoduje się lub trzyma do produkcji pokarmu, wełny, skóry, futra lub innych potrzeb gospodarczych;

3) zwierzęta do uboju to zwierzęta, których części ciała wykorzystuje się do żywienia ludzi, włączając też akwakulturę i grubą zwierzynę łowną;

4) zwierzęta domowe to psy, koty domowe, egzotyczne i ozdobne ptaki, małe gryznie, zwierzęta w terrariach, zwierzęta w akwariach i inne zwierzęta, które się hoduje lub wychowuje dla potrzeb obcowania z nimi, rekreacji, ochrony lub pomocy człowiekowi;

5) zwierzęta łowna to dzikie zwierzęta żyjące wolno w przyrodzie, jak i dzikie ssaki i ptaki, które żyją wolno na zamkniętych terenach, w podobnych warunkach jak zwierzęta łowna żyjąca wolno w przyrodzie i które podlegają przepisom o zwierzynie łownej i łowiectwie, i których mięso wykorzystuje się do żywienia ludzi i nie ubija się ich jak zwierząt domowych, ale poluje się na nie zgodnie z przepisami o łowiectwie;

6) gruba zwierzyna łowna to dzikie ssaki lądowe, gady i dzikie ptactwo, które hoduje się i ubija jak zwierzęta domowe;

7) zwierzęta, które żyją w otwartych wodach to ryby, skorupiaki, mięczaki i inne zwierzęta, które żyją w wodzie, a które podlegają przepisom z dziedziny rybołówstwa, które odławia z ich środowiska naturalnego i których mięso i tkanki wykorzystuje do żywienia ludzi;

8) zwierzęta akwakultury to ryby, skorupiaki i mięczaki z gospodarstw rolnych, włącznie z tymi, które zostały złowione w celu hodowli w gospodarstwie;

9) produktem akwakultury jest produkt, który otrzymuje się ze zwierząt akwakultury, przeznaczony zarówno do hodowli w gospodarstwie, taki jak jaja i gamety, jak i do spożywania przez ludzi;

10) przez ryby, skorupiaki i mięczaki rozumie się wszystkie ryby, skorupiaki i mięczaki w każdym stadium ich rozwoju;

11) zwierzęta eksperymentalne to zwierzęta, które wykorzystuje się lub będzie się wykorzystywać w eksperymentach;

12) eksperyment to każde wykorzystanie zwierzęcia w celach eksperymentalnych lub innych celach naukowych, które może przysporzyć mu bólu, cierpienia, bólu duchowego lub spowodować trwałe obrażenia, włączając każdą aktywność, która będzie lub może skutkować urodzeniem zwierzęcia w każdym z tych stanów, ale wykluczając umyślne bolesne metody uśmiercania lub znakowania zwierząt, które są przyjęte we współczesnej praktyce (tzw. metody humanitarne). Eksperyment rozpoczyna się, kiedy pierwszy raz przygotowuje się zwierzę do wykorzystania i kończy się, kiedy nie wykonuje się dalszych obserwacji do tego eksperymentu. Eliminowanie bólu, cierpienia, bólu duchowego lub trwałego obrażenia skutecznym wykorzystaniem anestezji lub analgezji lub też innymi metodami nie oznacza wykorzystania zwierzęcia, które wychodziłoby poza ramy tej definicji. Definicja ta nie obejmuje nieeksperymentalnej, rolnej lub klinicznej weterynaryjnej praktyki;

13) zwierzęta rozplodowe to zwierzęta płci męskiej i żeńskiej przeznaczone do rozplodu;

14) hodowla zwierząt rasowych oznacza hodowlę rasowych samic i samców, dawców komórek jajowych, zapłodnionych komórek jajowych i nasienia, obiekty do hodowli rasowych zwierząt, centra do sztucznego zapłodnienia, macierzyste stada zwierząt, macierzyste ławice ryb, hodowle rojów pszczelich;

15) identyfikacja zwierząt jest zabiegiem indywidualnego znakowania zwierząt w celu identyfikacji i kontroli przemieszczania się, za pomocą: kolczyków w uszach, tatuaży, mikroczipów lub innych

trwałych sposobów, jak też za pomocą zbierania wszelkich danych w jednolitym systemie informacyjnym;

16) właściciel lub posiadacz zwierzęcia to każda osoba fizyczna lub prawna odpowiedzialna za zwierzę lub zobowiązany wobec zwierzęcia, czasowo lub na stałe;

17) produkty pochodzenia zwierzęcego (dalej jako: produkty) to wszystkie produkty, które pozyskuje się od zwierząt, w tym również jaja do wysiadywania, nasienie, komórki jajowe, zapłodnione komórki jajowe;

18) artykuły żywnościowe pochodzenia zwierzęcego (dalej jako: artykuły żywnościowe) to wszystko to, co człowiek wykorzystuje jako pożywienie w stanie nieprzetworzonym, obrobionym lub przetworzonym, a co pochodzi od zwierząt;

19) surowce pochodzenia zwierzęcego (dalej jako: surowce) to integralne części ciała zwierząt w stanie nieprzetworzonym, oprócz artykułów żywnościowych;

20) rzeźnia to każdy zarejestrowany obiekt, łącznie z obiektami służącymi do transportu i gromadzenia zwierząt przed ubojem, w którym odbywa się komercyjny ubój zwierząt zgodnie z rozporządzeniami tej ustawy;

21) produkcja artykułów żywnościowych to otrzymywanie, przygotowywanie, obróbka, przetwarzanie, dodatkowe przetwarzanie, pakowanie, przepakowywanie artykułów żywnościowych, które odbywa się w obiektach zarejestrowanych do produkcji;

22) artykuły żywnościowe w obrocie to te, o których inspektor weterynaryjny, na podstawie badania weterynaryjnego, w miejscu pochodzenia, stwierdzi, że nie ma przeciwwskazań do wprowadzenia do obrotu i zatwierdzi załadunek i transport z zarejestrowanego obiektu;

23) transport artykułów żywnościowych to trzymanie artykułów żywnościowych w celu sprzedaży, włączając w to oferty sprzedaży i każdą inną formę przemieszczania, bezpłatnie lub nie, a także sprzedaż, dystrybucję i inne formy przemieszczania;

24) transport zwierząt, produktów, surowców i odpadów pochodzenia zwierzęcego oznacza przywóz, tranzyt, wywóz, sprzedaż i każde inne przeniesienie towarów na osoby trzecie;

25) handlarz zwierzętami (dalej jako: handlarz) to osoba prawna lub fizyczna, która spełnia przepisowe warunki konieczne do kupowania lub sprzedawania zwierząt oprócz zwierząt wymienionych w artykule 13 ustęp 5 tej ustawy;

26) tranzyt to każde przewożenie partii zwierząt, artykułów żywnościowych, surowców, produktów, produktów medycznych i środków medycznych, paszy dla zwierząt i odpadów przez przejścia graniczne Czarnogóry do/z innego państwa;

27) produkty medyczne i środki medyczne mające zastosowanie w medycynie weterynaryjnej (dalej jako: leki weterynaryjne) to wszystkie substancje lub mieszanki substancji przygotowane i przeznaczone do leczenia lub zapobiegania chorobom zwierząt. Za leki uważa się również wszystkie substancje lub mieszanki substancji, które można zastosować u zwierząt w celu potwierdzenia diagnozy lub w celu polepszenia lub zmiany funkcji fizjologicznych;

28) biochemiczne pozostałości to resztki aktywnych farmakologicznie substancji lub ich metabolitów, a także resztki innych substancji, które są przenoszone na artykuły żywnościowe pochodzenia zwierzęcego, i które mogą być szkodliwe dla zdrowia ludzi;

29) odpady pochodzenia zwierzęcego (dalej jako: odpady) to ciała zwierząt i ich części, które nie są przeznaczone lub nie nadają się na pożywienie dla ludzi, a także żywność i produkty, które nie nadają się jako pożywienie dla ludzi;

30) ścieki to płyny, które powstają w obiektach hodowli zwierząt, rzeźniach i innych obiektach, w których są obrabiane, przetwarzane i gromadzone surowce, artykuły żywnościowe i odpady, i które wymagają specjalnej technologii odprowadzania i oczyszczania;

31) środki żywienia zwierząt to wszystkie substancje lub produkty, łącznie z dodatkami, niezależnie czy są przetworzone, częściowo przetworzone czy nieprzetworzone, przeznaczone do karmienia zwierząt drogą oralną;

32) badanie i kontrola weterynaryjna to każda fizyczna kontrola i/lub formalność administracyjna, która dotyczy zwierząt, surowców, produktów, artykułów żywnościowych, środków żywienia zwierząt, odpadów i obiektów w celu bezpośredniej lub pośredniej ochrony zdrowia ludzi lub zwierząt;

33) miejsce pochodzenia to przestrzeń lub obiekt, w którym odbyło się badanie weterynaryjne i po nim wydane zostało świadectwo lub zaświadczenie weterynaryjne;

34) choroby zakaźne zwierząt to choroby, które są określone w kodeksie zoosanitarnym Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt (OIE)

35) zoonozy to wszystkie choroby lub infekcje, które drogą naturalną mogą być przeniesione ze zwierzęcia na człowieka i odwrotnie;

36) epizootia lub epidemia choroby zakaźnej to liczne przypadki choroby zakaźnej, które, biorąc pod uwagę częstości występowania, czas, miejsce i dotknięty chorobą rodzaj zwierząt, przekroczyły oczekiwaną liczbę przypadków;

37) obszar zarażony to obszar gdzie stwierdzono jedno lub więcej ognisk zarazy i gdzie istnieje możliwość rozprzestrzeniania się zarazy;

38) obszar zagrożony to obszar na który zaraza może się przenieść z obszaru zarażonego lub gdzie istnieje możliwość rozprzestrzeniania się zarazy;

39) obiekt to pomieszczenie niezbędne do hodowli zwierząt lub pomieszczenie lub hala gdzie jest obrabiana lub przetwarzana artykułów żywnościowych, produkty, surowce, odpady i środki żywienia zwierząt;

40) obiekt do hodowli zwierząt o niesprawdzonych lub wątpliwych warunkach epizootycznych to obiekt gdzie nie zostały wykonane przepisowe badania zwierząt lub obiekt właściciela zwierząt, który zajmuje się niedozwolonym i niekontrolowanym transportem zwierząt i produktów;

41) służba weterynaryjno-sanitarna (WHS) to osoba prawna która wykonuje prace w ramach niezależnych kompetencji gminy;

42) bezpieczne usuwanie to przepisowa czynność bezpiecznego usuwania zwłok, konfiskat określonych niejadalnych produktów ubocznych uboju, rozdrabniania, obrabiania i przetwarzania mięsa, ryb, dziczyzny, mleka, jaj, miodu i produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do przygotowywania środków żywienia zwierząt lub do użytku przemysłowego, kiedy z powodów weterynaryjnych i ze względu na ochronę zdrowia ludzi nie wolno lub nie można ich wykorzystać w dalszym przetwarzaniu, a które odbywa się w zatwierdzonych obiektach do bezpiecznego usuwania poprzez zakopywanie na bydłych cmentarzyskach, w jamach grobowych lub poprzez spalenie;

43) eutanazja to uśmiercanie zwierząt bez zadawania cierpienia;

44) pracownicy weterynaryjni to weterynarze i pomocniczy personel weterynaryjny – technicy i sanitariusze;

45) weterynarz to lekarz medycyny weterynaryjnej, względnie weterynarz dyplomowany, który posiada licencję weterynaryjną;

46) licencja weterynaryjna to zezwolenie na wykonywanie czynności weterynaryjnych zawartych w tej ustawie;

47) osoby prawne oznaczają osoby prawne z dziedziny weterynarii, względnie które zajmują się działalnością weterynaryjną i które zorganizowane są jako: przychodnia weterynaryjna, klinika weterynarii, przychodnia weterynaryjna dla zwierząt domowych, weterynaryjne centrum reprodukcji bydła, centrum embriotransferu, specjalistyczne laboratorium weterynaryjne, Państwowy Instytut Weterynaryjny i Izba Weterynaryjna;

48) upoważnione laboratorium to laboratorium, które spełnia przepisowe warunki do wykonywania określonych czynności z dziedziny weterynarii i które upoważnione jest ze strony ministerstwa do wykonywania tych czynności;

49) pogotowie weterynaryjne to udzielanie niezbędnej pomocy w przypadkach bezpośredniego zagrożenia życia zwierzęcia;

50) usługa weterynaryjna to działalność, którą wykonuje weterynarz wewnątrz lub poza osobą prawną w celu zabezpieczenia zdrowia zwierzęcia, na potrzeby działań prewencyjnych lub hodowli, w celu badań weterynaryjnych lub inspekcji oraz interweniowania w reprodukcji lub w innych celach, wykluczając czynności, które zawierają się w ramach obowiązkowego zakresu ochrony zdrowia zwierząt;

51) publiczna służba weterynaryjna obejmuje czynności z zakresu kontroli zwierząt, artykułów żywnościowych i produkcji, jako i weterynaryjnej ochrony okolicy, a których bezpośrednią lub pośrednią rolą jest ochrona zdrowia ludzkiego od zoonozy, innych chorób oraz szkodliwych biochemicznych pozostałości, które poprzez artykuły żywnościowe mogą przenosić się na ludzi i zagrażać zdrowiu ludzkiemu;

52) instrukcja w formie pisemnej jest instrukcją którą dostarcza osoba prawna lub inna osoba prawna upoważniona do wykonywania czynności zgodnych z tą ustawą.

1. Działalność weterynaryjna

Artykuł 3

Działalność weterynaryjna w myśl tej ustawy obejmuje:

- 1) ochronę i polepszanie stanu zdrowia zwierząt;
- 2) ochronę zwierząt przed chorobami zakaźnymi i innymi;
- 3) wykrywanie i diagnozowanie chorób oraz leczenie chorych zwierząt;
- 4) przeprowadzanie programu środków ochrony zdrowia zwierząt;
- 5) zabezpieczanie środków ochrony społeczeństwa przed zoonozą, alimentarnymi infekcjami i zatruciami, zapobieganie pojawieniu się, wykrywanie, zwalczanie i wykorzenianie tych chorób, jak i zapobieganie przenoszeniu się ich ze zwierząt na ludzi;
- 6) kontrolę w celu zabezpieczenia jakości zdrowotnej surowców i artykułów żywnościowych, troskę o jakość zdrowotną artykułów żywnościowych i zapobieganie pojawieniu się pozostałości substancji

szkodliwych w artykułach żywnościowych poprzez kontrolę w miejscu hodowli zwierząt, produkcji, przetwórstwa i magazynowania surowców;

7) kontrolę w celu zabezpieczenia jakości zdrowotnej środków żywienia zwierząt w miejscu produkcji, przetwórstwa i magazynowania;

8) kontrolę w celu zabezpieczenia jakości zdrowotnej wody pitnej dla zwierząt;

9) zabezpieczanie reprodukcji zwierząt pod względem ochrony zdrowia zwierząt;

10) zabezpieczanie środków ochrony otoczenia zwierząt przed zanieczyszczeniem czynnikami powodującymi choroby zwierząt, jak i warunków higienicznych oraz jakości środowiska życia pod względem ochrony zdrowia zwierząt;

11) ochronę zwierząt przed dręczeniem i cierpieniem, jak i zapewnienie dobrobytu zwierząt;

12) produkcję, obrót i kontrolę produktów medycznych i medycznych środków używanych w medycynie weterynaryjnej;

13) czynności dezynfekcji, dezynsekcji, deratyzacji, dezodoracji i dekontaminacji;

14) znakowanie zwierząt w celu identyfikacji i kontroli ich przemieszczania;

15) edukację weterynaryjną, oświecanie i uświadamianie społeczeństwa.

Artykuł 4

Administracyjne i powiązane z nimi zawodowe czynności, które dotyczą śledzenia i zapobiegania pojawieniu się, wykrywanie, zwalczanie i wykorzenianie określonych chorób zakaźnych zwierząt, przeprowadzanie prewencji weterynaryjnej u zwierząt, produktów zwierzęcego pochodzenia, surowców, odpadów, artykułów żywnościowych pochodzenia zwierzęcego, środków żywienia zwierząt, nasienia do sztucznego zapłodnienia, komórek jajowych i zapłodnionych komórek jajowych w transporcie wewnętrznym i transporcie poza granice Republiki Czarnogóry, prowadzenie obowiązującego zakresu ochrony zdrowia zwierząt, zapewnianie wykonywania czynności dla interesu publicznego, potwierdzanie spełniania warunków weterynaryjno-sanitarnych do prowadzenia działalności weterynaryjnej i wydawanie zezwoleń na prowadzenie tej działalności, wykonywanie nadzoru inspekcyjnego w obrębie czynności weterynaryjnych i innych czynności ustanowionych ustawą wykonuje organ administracyjny odpowiedzialny za czynności weterynaryjne (dalej jako: organ administracyjny).

2. Prawa i obowiązki właściciela zwierząt i innych osób

Artykuł 5

Właściciele zwierząt mają prawo do ochrony zdrowia zwierząt.

Osoby fizyczne i prawne mają obowiązek ochrony zdrowia zwierząt i zdrowia ludzi przed chorobami i infekcjami przenoszonymi pomiędzy ludźmi i zwierzętami i przed skutkami biochemicznych pozostałości szkodliwych substancji w artykułach żywnościowych zwierzęcego pochodzenia.

Weterynarz jest zobowiązany do udzielania natychmiastowej pomocy weterynaryjnej.

Osoby fizyczne i prawne mają obowiązek umożliwienia prowadzenia weterynaryjnych badań i kontroli, pobieranie materiału potrzebnego do badań, jak i podjęcia innych przepisowych środków.

Osoby fizyczne i prawne muszą natychmiast poinformować odpowiedzialną osobę prawną lub inspekcję weterynaryjną jeżeli stwierdzą, że istnieje zagrożenie dla zdrowia zwierząt lub, w związku z tym, zagrożenie dla zdrowia ludzi, i w określonym terminie przedstawić niezbędne informacje o dokonanej ochronie zdrowia zwierząt i przeprowadzonych krokach, a także umożliwić im przekonanie się o wiarygodności otrzymanych informacji.

Właściciele lub posiadacze zwierząt muszą prowadzić przepisową ewidencję ilościowego i zdrowotnego stanu zwierząt.

Właściciele zwierząt mają prawo wolnego wyboru weterynarza, wyjąwszy przypadki z artykułu 12 ustęp 1 punkt 3, art. 21 i 22, jak też z artykułu 64 p. 2, 7 i 8 tej ustawy.

Właściciel zwierzęcia ma prawo być informowanym o możliwościach udzielania specjalistycznej pomocy weterynaryjnej, koszcie usługi weterynaryjnej, jak i o możliwych konsekwencjach.

Treść, formę i sposób prowadzenia ewidencji z ustępu 6 tego artykułu ustanawia ministerstwo odpowiedzialne za czynności weterynaryjne (dalej jako: Ministerstwo).

3. Międzynarodowe zobowiązania

Artykuł 6

Międzynarodowe zobowiązania dotyczące zapobiegania pojawieniu się, wykrywania, zwalczania i wykorzeniania chorób zakaźnych zwierząt w transporcie międzynarodowym zwierząt, produktów, surowców, artykułów żywnościowych, środków żywienia zwierząt i odpadów pochodzenia zwierzęcego oraz przedmiotów, poprzez które mogą być przeniesione choroby zakaźne wypełnia się zgodnie z konwencjami międzynarodowymi i innymi porozumieniami międzynarodowymi.

II. CHOROBY ZAKAŻNE ZWIERZĄT

A. RODZAJE CHORÓB ZAKAŻNYCH ZWIERZĄT

Artykuł 7

Choroby zakażne zwierząt, z powodu których wprowadza się ogólne i szczególne środki prewencyjne, jak i inne środki ujęte w tej ustawie, według rodzaju czynników powodujących choroby i środków potrzebnych do zapobiegania ich pojawieniu się, wykrywania, zwalczania i wykorzenia, klasyfikuje się jako choroby listy A, choroby listy B i pozostałe choroby, zgodnie z kodeksem Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt (OIE) i epizootyczną sytuacją.

Lista A obejmuje szczególnie niebezpieczne choroby zakażne, które mają możliwość nagłego i szybkiego rozprzestrzeniania się, bez względu na granice państw.

Choroby z listy A wywołują poważne negatywne socjoekonomiczne skutki dla kraju i/lub zagrażają istnieniu danego rodzaju zwierząt i stanowią zagrożenie dla międzynarodowego handlu zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego.

Lista B obejmuje choroby zakażne, które mogą wywołać negatywne sojo-ekonomiczne skutki i/lub negatywne skutki dla zdrowia publicznego wewnątrz kraju, jak i negatywne skutki dla międzynarodowego handlu zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego.

Pozostałe choroby obejmują mniej groźne choroby zakażne.

Zoonozy to choroby lub infekcje, które w naturalnych warunkach przenoszą się ze zwierząt na ludzi i odwrotnie.

Szczegółową klasyfikację chorób z tego artykułu, sposób informowania, zgłaszania i rodzaj kroków, które trzeba podjąć ustanawia Ministerstwo.

B. ZAPOBIEGANIE POJAWIANIU SIĘ CHORÓB ZAKAŻNYCH ZWIERZĄT

Artykuł 8

Ochrona zwierząt przed chorobami zakaźnymi i ochrona przed zoonozami, w myśl tej ustawy, jest obowiązkiem właścicieli zwierząt, względnie posiadaczy zwierząt, którzy są czasowo lub stale odpowiedzialni za zwierzęta, osób prawnych, inspekcji weterynaryjnej, organów administracji państwowej i organów samorządu lokalnego, innych osób prawnych, jak i każdego innych osób, które podejrzewają, że zwierzę jest chore na którąkolwiek chorobę zakaźną wymienioną w tej ustawie.

Artykuł 9

Osoby, które zajmują się hodowlą zwierząt lub wytwarzaniem produktów pochodzenia zwierzęcego, względnie które mają bezpośredni kontakt ze zwierzętami, artykułami żywnościowymi, surowcami, produktami lub odpadami muszą posiadać podstawową wiedzę o chorobach zakaźnych zwierząt, o zapobieganiu ich pojawianiu się, przenoszeniu się na ludzi i o przepisach, które regulują ochronę przed chorobami zakaźnymi zwierząt, zgodnie z programami, które zatwierdza organ administracyjny.

1. Obowiązkowe ogólne środki prewencyjne, które podejmują właściciele zwierząt

Artykuł 10

Obowiązkowe ogólne środki prewencyjne ochrony zwierząt od chorób zakaźnych, które muszą podjąć właściciele zwierząt i inne osoby prawne i fizyczne obejmują:

1) zapewnianie zwierzętom spełniającej wymogi higieniczne wody do picia, wody do pojenia i środków żywienia zwierząt;

2) zapewnianie i utrzymywanie obowiązujących warunków higienicznych w obiektach do hodowli zwierząt i innych pomieszczeniach i halach, gdzie trzyma się zwierzęta;

3) zapewnianie higieny przy porodach i udoju;

4) zapewnianie minimum warunków weterynaryjnych w miejscach publicznych gdzie gromadzi się zwierzęta, w środkach transportu zwierząt, produktów, surowców, artykułów żywnościowych, odpadów i środków żywienia zwierząt, w oborach i na pastwiskach oraz w pomieszczeniach przeznaczonych do gromadzenia zwierząt, uboju zwierząt oraz do gromadzenia, obrabiania, przetwarzania i składowania surowców, artykułów żywnościowych, odpadów i środków żywienia zwierząt;

5) zapewnianie zdrowotnej jakości artykułów żywnościowych i weterynaryjno-sanitarnych warunków do ich produkcji i włączania do obrotu;

6) zapobieganie wprowadzaniu czynników powodujących choroby zakażne do pomieszczeń przeznaczonych do hodowli zwierząt;

- 7) przeprowadzanie weterynaryjnych środków w obiektach hodowli zwierząt;
- 8) przeprowadzanie postępowania ze zwłokami zwierząt i innymi odpadami, ściekami, wydaliniami i uryną w przepisowy sposób;
- 9) zapewnianie prewencyjnej dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji w obiektach, na obszarach publicznych i w środkach transportu;
- 10) inne ogólne środki ujęte w tej ustawie.

2. Szczególne środki prewencyjne, które podejmują osoby prawne

Artykuł 11

W celu wczesnego odkrycia i zapobiegania pojawieniu się chorób zakaźnych zwierząt, jeden lub więcej szczególnych środków prewencyjnych może być podjętych w zależności od natury choroby i potencjalnego zagrożenia, to jest:

- 1) zapoznanie się z podstawową wiedzą z zakresu medycyny weterynaryjnej przez właściciela zwierzęcia i inne osoby;
- 2) spis i identyfikacja zwierzęcia;
- 3) badania diagnostyczne i inne;
- 4) stwierdzenie przyczyn zgonu;
- 5) zamknięcie dobytku w przypadku przypuszczenia o chorobie zakaźnej;
- 6) szczepienie i seroterapia (immunoprofilaktyka) i ochrona lekami (chemioprofilaktyka);
- 7) dezynfekcja, dezynsekcja i deratyzacja;
- 8) kontrola bezpiecznego usuwania zwłok zwierząt, konfiskat i odpadów;
- 9) kontrola bezpiecznego usuwania lub higienizacja ścieków i wydaliny z obiektów;
- 10) niszczenie rezerwuaru infekcji i zapobieganie przenoszeniu czynników powodujących choroby zakaźne drogą wektorową;
- 11) inne szczególne środki prewencyjne określone tą ustawą.

Do podjęcia środków z ustępu 1 tego artykułu Ministerstwo dostarcza Program Operacyjny ochrony zdrowia zwierząt (dalej jako: Program Operacyjny) i inne programy ochrony zdrowia zwierząt.

Pod koniec każdego i na następny rok, Ministerstwo występuje z Programem Operacyjnym, którym określa rodzaj szczepień prewencyjnych, badania diagnostyczne i inne, które będą wykonywane w Republice Czarnogóry (dalej jako: Republika), aby zapewnić zadowalające epizootyczne warunki i spełnić warunki transportowe.

Program Operacyjny publikowany jest w "Dzienniku Ustaw Republiki Czarnogóry".

Programami z ustępu 2 tego artykułu ustala się też terminy ich przeprowadzenia, sposoby zawiadamiania o podjętych środkach, podmiotach, które będą je podejmować, sposobach finansowania, jak i innych warunkach podejmowania ustalonych środków.

3. Szczególne środki prewencyjne przeciw zoonozom

Artykuł 12

Obowiązkowe szczególne środki prewencyjne ochrony zdrowia ludzi przed zoonozami obejmują:

- 1) systematyczne zapobieganie, wykrywanie i zwalczanie zoonoz u zwierząt;
- 2) podejmowanie środków prewencyjnych dla ochrony weterynarza, techników weterynaryjnych, właścicieli zwierząt i innych ludzi, którzy mogą wejść w pośredni czy bezpośredni kontakt z zainfekowanymi zwierzętami, artykułami żywnościowymi, produktami, surowcami lub odpadami;
- 3) zapewnianie jakości zdrowotnej artykułów żywnościowych i niedopuszczanie do zabronionego obrotu zakażonych zwierząt i niespełniających norm zdrowotnych artykułów żywnościowych, produktów, surowców i odpadów, które mogą zagrażać zdrowiu ludzi, weterynaryjnymi badaniami i kontrolami zwierząt, artykułów żywnościowych, produktów, surowców i odpadów;
- 4) niedopuszczanie do skażenia surowców, produktów i artykułów żywnościowych w obiektach produkcji artykułów żywnościowych i pozostałych obiektach.

Środki z ustępu 1 tego artykułu podejmuje się na podstawie rocznego i wieloletniego programu ochrony ludzi przed zoonozami, który zawiera terminy, czas podjęcia środków, sposób podjęcia środków i sposób finansowania.

Programy z ustępu 2 tego artykułu dostarcza Ministerstwo i ministerstwo odpowiedzialne za sprawę zdrowotną.

4. Rejestracja, kontrola i zgłaszanie obiektów, przewoźników i centrów zbiorczych, handlarzy i zwierząt

Artykuł 13

Kontroli weterynaryjnej podlegają: zwierzęta, surowce; środki żywienia zwierząt; produkty i artykuły żywnościowe w produkcji i transporcie; woda pitna dla zwierząt; ścieki i odpady; obiekty, środki, sprzęt i urządzenia stosowane do ich hodowli, zbieranie, produkcja, przetwarzanie, transport i składowanie, jak i przewoźnicy i handlarze.

Obiekty, przewoźnicy i handlarze z ustępu 1 tego artykułu muszą spełniać obowiązujące warunki weterynaryjno-sanitarne i być mieć zarejestrowaną prowadzoną działalność.

Kontroli weterynaryjnej podlegają zwierzęta na targach, rynkach, sklepach i innych miejscach sprzedaży i gromadzenia, na wystawach, zawodach sportowych, klatkach i wybiegach dla dzikiej zwierzyny, spędach i w innych publicznych miejscach, gdzie się gromadzą zwierzęta.

Osoby fizyczne i prawne, które zajmują się hodowlą, przechowywaniem, sprzedażą, transportem i obrotem zwierząt, produkcją, przetwórstwem, składowaniem i sprzedażą produktów, surowców, artykułów żywnościowych, odpadów i środków żywienia zwierząt muszą, w terminie siedmiu dni, zgłosić organowi administracyjnemu zwierzęta, obiekty i sprzęt, jak i każdą zmianę z nimi związaną.

Właściciel psa musi, w terminie do siedmiu dni, zawiadomić osobę prawną, która prowadzi rejestr psów, o nabyciu psa, jak i jego zgonie, odebraniu, ucieczce i jakiegokolwiek innej zmianie związanej z psem.

Zakup szczenięcia należy zgłosić najpóźniej do ukończenia przez niego czwartego miesiąca życia.

Rozporządzenie z ustępu 4 tego artykułu nie dotyczy posiadania pojedynczych rodzajów zwierząt domowych (do pięciu dorosłych zwierząt) ani nie dotyczy hodowli ptaków domowych, ryb awaryjnych, ptactwa ozdobnego i małych gryzoni.

Bliższe warunki z ustępu 2 tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

C. ZWALCZANIE I WYKORZENIANIE CHORÓB ZAKAŹNYCH ZWIERZĄT

1. Pojawienie się choroby zakaźnej zwierząt, względnie podejrzenia choroby zakaźnej

Artykuł 14

Kiedy pojawia się choroba zakaźna zwierząt lub kiedy się stwierdzi oznaki choroby, na podstawie których podejrzewa się, że zwierzę jest chore lub zdechło z powodu choroby zakaźnej, właściciel, względnie posiadacz tego zwierzęcia powinien:

- 1) od razu zawiadomić o tym najbliższą osobę prawną lub inspektora weterynarii;
- 2) odseparować zdrowe od zwierząt, u których się podejrzewa chorobę;
- 3) nie pozwolić na wejście nieupoważnionych osób do obejścia gospodarskiego, względnie obiektu;
- 4) nie wyprowadzać i nie wypędzać zwierzęcia poza obejście gospodarskie, względnie obiekt;
- 5) zachować zdechłe zwierzę do przybycia weterynarza;
- 6) umożliwić badanie kliniczne, pobranie materiału do badań diagnostycznych, włączając zabicie, względnie sanitarny ubój zwierzęcia, jak i prowadzenie epizootycznego badania.

Uważa się, że istnieje podejrzenie choroby zakaźnej, jeśli między zwierzętami w tym samym obejściu gospodarskim, oborze, stadzie lub roju pojawią się z rzędu dwa lub więcej przypadki zachorowania, z takimi samymi lub podobnymi objawami lub kiedy nastąpi nagły zgon zwierząt bez widocznej przyczyny.

2. Stwierdzanie choroby zakaźnej zwierząt

Artykuł 15

Weterynarz, który podejrzewa chorobę zakaźną zwierząt powinien udzielić właścicielowi lub posiadaczowi instrukcji w formie pisemnej o przepisowych środkach weterynaryjnych, podjąć środki konieczne do potwierdzenia lub wykluczenia podejrzenia choroby, względnie do stwierdzenia przyczyn zgonu zwierzęcia i zapobieżenia szerzeniu się choroby, o czym informuje inspekcję weterynaryjną.

Weterynarz, który dostarcza materiały do badań nad podejrzeniem choroby zakaźnej zwierząt, musi zapewnić odpowiedni transport próbnego materiału, tak aby zapobiec każdemu niebezpieczeństwu szerzenia się choroby zakaźnej tą drogą lub zaginięciu materiału.

Sposób zawiadamiania o podejrzeniu i stwierdzeniu choroby zakaźnej, sposób transportowania materiału, kroki które podejmuje weterynarz i środki do stwierdzania choroby zakaźnej zwierząt ustanawia Ministerstwo.

3. Zawiadamianie o chorobach zakaźnych zwierząt

Artykuł 16

Na podstawie doniesienia o chorobie zakaźnej zwierząt lub podejrzenia choroby zakaźnej zwierząt inspektor weterynarii dokonuje badania epizootycznego.

Inspektor weterynarii musi zawiadomić o podejrzeniu lub istnieniu zoonozy właściwy zakład zdrowia.

4. Środki

Artykuł 17

Kiedy się stwierdzi występowanie choroby zakaźnej i póki istnieje zagrożenie nią, Ministerstwo zleca, na podstawie charakteru choroby zakaźnej i stopnia niebezpieczeństwa na zarażonym i zagrożonym obszarze, podjęcie jednego lub więcej z następujących środków:

- 1) oddzielenie zdrowych zwierząt od chorych;
 - 2) zamknięcie chorych zwierząt i zamknięcie zakażonych obejść gospodarskich, w których stwierdzono chorobę zakaźną;
 - 3) zakazywanie lub ograniczenie poruszania się zwierząt, pojazdów i ludzi;
 - 4) zakazywanie wnoszenia z zakażonych obejść gospodarczych i obiektów zwierząt, produktów, surowców i odpadów, jak i innych przedmiotów, poprzez które mogą być przenoszone czynniki powodujące choroby zakaźne;
 - 5) sanitarny ubój, względnie zabicie zakażonych zwierząt lub zwierząt podejrzanych o zakażenie chorobą, przy czym zwierzę musi się uprzednio poddać narkozie w sposób humanitarny i specjalistyczny;
 - 6) składowanie zwłok zabitych lub ubitych zwierząt, materiału zakażonego i jego bezpieczne usuwanie;
 - 7) zakazywanie organizowania pokazów, targów, wystaw, spędów, miejsc skupu i innych przeglądów zwierząt;
 - 8) zakazywanie uboju zakażonych zwierząt lub zwierząt podejrzanych o zakażenie chorobą;
 - 9) spisywanie i znakowanie zwierząt;
 - 10) zakazywanie lub ograniczanie dopuszczania zwierząt, jak i otrzymywania, przetwarzania, składowania i wykorzystywania nasienia do sztucznego zapładniania, komórek jajowych i zapłodnionych komórek jajowych;
 - 11) szczepienie, badania diagnostyczne i leczenie zwierząt;
 - 12) ograniczanie poruszania się osób, które mają kontakt z zakażonymi zwierzętami, względnie zwierzętami podejrzanyymi o zakażenie chorobą, produktami, surowcami i odpadami pochodzącymi od zakażonych zwierząt;
 - 13) zamykanie i blokowanie zakażonych osad i obszarów;
 - 14) kastracja zakażonych zwierząt;
 - 15) dezynfekcja, dezynsekcja i deratyzacja stajni, obór, obejść gospodarskich, pastwisk, poidel i innych miejsc, w których się znajdują chore zwierzęta lub zwierzęta podejrzane o zakażenie chorobą, jak i przedmiotów które były w kontakcie z chorymi lub podejrzanyymi o zakażenie chorobą zwierzętami;
 - 16) nieszkodliwe usuwanie i niszczenie środków żywienia zwierząt, ściółki, wydaliny i innych substancji z obiektów, które nie mogą być unieszkodliwione czyszczeniem i dezynfekcją;
 - 17) zamykanie psów i kotów i tępienie włóczących się psów i kotów w sposób humanitarny.
- W przypadku pojawienia się choroby z listy A, przy podjęciu środków z ustępu 1 tego artykułu, organ administracyjny może szukać pomocy u właściwego organu administracji państwowej odpowiedzialnego za pracę policji i organu odpowiedzialnego za obronę.
- O środkach, które się podejmuje przy ograniczeniu poruszania się ludzi i przeprowadzaniu dezynfekcji ludzi zawiadamia się właściwe służby zdrowia.

Artykuł 18

W przypadku pojawienia się choroby z listy A, Ministerstwo ustala granicę zakażonego i zagrożonego obszaru, a organ administracyjny formuje ekipy pracowników weterynaryjnych, których kieruje na obszar zakażony lub zagrożony, kiedy na obszarze tym nie ma wystarczającej ilości pracowników weterynaryjnych lub kiedy istnieje potrzeba zaangażowania większej liczby pracowników weterynaryjnych.

Jeśli istnieje niebezpieczeństwo, że choroba zakaźna przeniesie się na terytorium Republiki, Ministerstwo może na zagrożonym terenie zlecić:

- 1) w określonych miejscach (szlaki komunikacyjne, mosty, przeprawy itp.) przeprowadzenie kontroli transportu zwierząt, produktów, surowców i odpadów;
- 2) na określonym terytorium zakaz, ograniczenie lub warunkowe zezwolenie na dowóz zwierząt, produktów, surowców i odpadów;
- 3) przeprowadzanie dezynfekcji osób fizycznych i środków komunikacji.

Artykuł 19

Sposób określania zakażonego lub zagrożonego obszaru, dokładniejsze środki stwierdzania, zapobiegania szerzeniu się, zwalczania i wykorzenia chorób zakaźnych, warunki i zaprzestanie obowiązywania środków z artykułu 17 tej ustawy, jak i sposób informowania i zawiadamiania, odwołania i ogłaszania choroby zakaźnej ustanawia Ministerstwo.

Choroba zakaźna ustala, kiedy od wyzdrowienia, zgonu lub zabicia ostatniego chorego zwierzęcia i po wykonaniu końcowej dezynfekcji upływie najdłuższy dla tej choroby okres inkubacji, oprócz sytuacji, o których specjalistyczne weterynaryjne standardy stanowią inaczej.

W stanie nadzwyczajnym lub stanie wojny, w stanie klęsk żywiołowych i innych nieszczęść, które wywołują zachorowania u większej ilości zwierząt lub przy pojawieniu się epizootii, Ministerstwo może zlecić osobom prawnym i weterynarzom natychmiastowe podjęcie szczególnych specjalistycznych kroków i zadań.

Artykuł 20

W przypadkach z artykułu 19 ustęp 3 tej ustawy (wojna, epizootia, klęski żywiołowe, które wywołują zachorowania u większej ilości zwierząt) Ministerstwo składa władzom Republiki Czarnogóry wniosek o następujące środki:

1) mobilizację weterynarzy i obywateli do podjęcia przepisowych środków ochrony zdrowia zwierząt;

2) mobilizację narzędzi, leków i środków komunikacji w zgodzie ze szczególnymi przepisami i czasowe wykorzystanie gruntów i budynków w celu podjęcia przepisowych środków ochrony zdrowia zwierząt;

3) korzystanie z gruntów i obiektów w celu nieszkodliwego usuwania zwłok zabitych lub zdechłych zwierząt, środków żywienia, ściółki, odpadów i innych zakażonych substancji poprzez zakopywanie, spalanie lub w inny sposób;

4) szczególne zadania dla wszystkich weterynaryjnych organizacji, a w razie potrzeby i innych osób prawnych i organów państwowych w celu podjęcia przepisowych środków ochrony zdrowia zwierząt.

III. PREWENCYJNE ŚRODKI WETERYNARYJNE

A. PREWENCYJNE ŚRODKI W TRANSPORCIE

1. Świadectwo zdrowia zwierząt

Artykuł 21

Zwierzęta muszą być identyfikowane (oznakowane) w przepisowy sposób.

Zwierzęta w obrocie muszą posiadać przepisowe świadectwo właściwej osoby prawnej o stanie zdrowia zwierząt.

Świadectwem zdrowia zwierząt z ustępu 2 tego artykułu potwierdza się stan zdrowia zwierzęcia i to, że w miejscu pochodzenia tego zwierzęcia nie stwierdzono obecności chorób zakaźnych zwierząt, które mogą być przenoszone przez ten rodzaj zwierząt, jak i pozostałe przepisowe warunki.

Świadectwo zdrowia zwierząt wydaje się na konkretny okres czasu.

Właściciel zwierząt płaci wynagrodzenie za wydanie świadectwa z ustępu 2 tego artykułu.

Szczegółowe warunki identyfikowania (znakowania) zwierząt, warunki wydawania, treść i wzór świadectwa zdrowia zwierząt, jak i wysokość wynagrodzenia ustanawia Ministerstwo.

2. Świadectwo weterynaryjne lub potwierdzenie do przewozu produktów

Artykuł 22

Produkt transportowany musi być oznakowany przepisowo.

Produkt transportowany musi posiadać przepisowe świadectwo weterynaryjne lub potwierdzenie.

Świadectwem lub potwierdzeniem z ustępu 2 tego artykułu potwierdza się jakość zdrowotną produktu i potwierdza się, że w miejscu pochodzenia tego produktu nie stwierdzono obecności chorób zakaźnych, które mogą być przenoszone poprzez te produkty, jak i pozostałe przepisowe warunki.

Świadectwo weterynaryjne lub potwierdzenie z ustępu 2 tego artykułu wydaje się na konkretny okres czasu.

Właściciel produktów płaci wynagrodzenie za wydanie świadectwa lub potwierdzenia z ustępu 2 tego artykułu.

Szczegółowe warunki oznakowania produktów, warunki wydawania, treść i wzór świadectwa lub potwierdzenia z ustępu 2 tego artykułu, jak i wysokość wynagrodzenia ustanawia.

3. Skierowanie weterynaryjne

Artykuł 23

Zwierzęta chore, skaleczone i zwierzęta, których podstawowe funkcje życiowe są zagrożone mogą zostać skierowane do rzeźni tylko pod przepisowymi warunkami.

W sytuacjach z ustępu 1 tego artykułu właściciel zwierzęcia musi posiadać skierowanie weterynaryjne zamiast świadectwa o stanie zdrowia zwierząt.

Ostateczne badanie weterynaryjne tych zwierząt przeprowadzane jest w rzeźniach.

Ubój zwierząt z ustępu 1 tego artykułu musi być umożliwiony w najbliższej zarejestrowanej rzeźni, która spełnia przepisowe warunki.

Przed transportem zwierząt do rzeźni z ustępu 4 tego artykułu muszą być podjęte wszystkie przepisowe środki weterynaryjne.

Właściciel zwierzęcia musi mieć wystawione skierowanie weterynaryjne również dla zwierząt, które będą kierowane do rzeźni z obiektów o niesprawdzonych lub wątpliwych warunkach epizootycznych.

Właściciel zwierzęcia płaci wynagrodzenie za wydanie skierowania z ustępu 2 tego artykułu.

Szczegółowe warunki wydawania, treści i wzoru skierowania z ustępu w tego artykułu, jak i sposób prowadzenia ewidencji wydanych skierowań i wysokość wynagrodzenia ustanawia Ministerstwo.

Artykuł 24

Osoby prawne, które są zarejestrowane jako osoby wykonujące czynności z dziedziny łowiectwa, zobowiązane są zapewnić warunki do czasowego przetrzymywania i weterynaryjnego badania zwierzyny łownej, po upolowaniu i odstrzale, w celu otrzymania świadectwa zdrowia, względnie potwierdzenia jakości zdrowotnej partii towaru.

Artykuł 25

Osoby prawne i fizyczne, które zajmują się skupem i sprzedażą skór, zobowiązane są do prowadzenia ewidencji o pochodzeniu zakupionych skór.

Skóry, które pochodzą ze zwierząt ubitych bez wcześniejszego badania weterynaryjnego, względnie ze zdechłych zwierząt, muszą być jasno oznakowane numerem porządkowy ewidencji.

Osoby prawne i fizyczne, które zajmują się gromadzeniem, skupem i obrotem skór, z każdej skóry z ustępu 2 tego artykułu, dostarczają próbkę upoważnionemu laboratorium w celu przeprowadzenia badania na węglik (Anthrax).

Próbkę oznakowuje się tym samym numerem co skórę, z której pochodzi.

Sposób prowadzenia ewidencji z ustępu 1 tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

4. Weterynaryjne oznakowanie jakości zdrowotnej artykułów żywnościowych

Artykuł 26

Artykuły żywnościowe w obrocie muszą być w przepisowy sposób oznakowane lub certyfikowane. Szczegółowe warunki znakowania i certyfikowania artykułów żywnościowy ustanawia Ministerstwo

5. Badania weterynaryjne i kontrola w obrocie zwierząt, artykułów żywnościowych, surowców, produktów i odpadów

Artykuł 27

Obrót zwierząt, artykułów żywnościowych, produktów, surowców i odpadów jest dozwolony tylko wtedy, kiedy przeprowadzone zostało badanie weterynaryjne w miejscu produkcji, względnie pochodzenia i jeżeli zapewniona jest ich identyfikacja i możliwość śledzenia i kiedy spełnione są inne przepisowe warunki.

Podczas transportu kolejną, środkami transportu wodnego, lotniczego i drogowego, załadunek, przeładunek i rozładunek partii towaru z ustępu 1 tego artykułu dozwolony jest tylko w miejscach spełniających przepisowe warunki.

Środki przewozu, w których przewozi się partie towaru z ustępu 1 tego artykułu muszą być wyczyszczone i zdezynfekowane w przepisowy sposób.

Szczegółowe warunki z ust. 1, 2 i 3 tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

6. Zakaz obrotu

Artykuł 28

Kiedy pojawi się choroba zakaźna zwierząt z listy A lub kiedy istnieje bezpośrednie niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i zwierząt, Ministerstwo nakazuje ograniczenie lub zakaz obrotu zwierzętami, artykułami żywnościowymi, surowcami, produktami, odpadami, środkami żywienia zwierząt, lekami weterynaryjnymi i sprzętem medycznym.

W drodze wyjątku od postanowienia ustępu 1 tego artykułu, Ministerstwo może, przed wydaniem aktu z ustępu 1 tego artykułu, wydać instrukcję wprowadzenia natychmiastowych środków w celu uniknięcia bezpośredniego niebezpieczeństwa dla zdrowia ludzi lub zdrowia zwierząt.

7. Zgoda na skup i sprzedaż

Artykuł 29

Właściwe organy samorządu lokalnego wydają pozwolenie na organizację wystawy, ogrodu zoologicznego, konkursów i zawodów dla zwierząt, różnych imprez z udziałem wędrujących zwierząt (cyrki, wędrownie ogrody zoologiczne, itd.) i na zorganizowaną sprzedaż zwierząt i surowców,

produktów i artykułów żywnościowych poza pomieszczeniami handlowymi, za zgodą organów administracji.

8. Zalecenia dla transportu i w razie wypadków podczas transportu

Artykuł 30

Właściciele zwierząt i przewoźnicy zwierząt, artykułów żywnościowych, surowców, produktów i odpadów muszą zapewnić przepisowe warunki transportu i umożliwić wykonywanie inspekcji.

Wypadek, który się zdarzy podczas transportu zwierząt, artykułów żywnościowych, surowców, produktów i odpadów przewoźnik musi zgłosić policji, a ta zawiadamia najbliższą weterynaryjną osobę prawną, która powinna udzielić natychmiastowej pomocy weterynaryjnej rannym zwierzętom.

Przewoźnik lub jego zastępca zobowiązany jest zapewnić warunki konieczne do podjęcia niezbędnych środków ochrony zwierząt, artykułów żywnościowych, surowców, produktów i odpadów.

Zwierzęta, które nie nadają się do dalszego przewozu trzeba od razu uśmiercić w sposób humanitarny. Służba weterynaryjno-sanitarna (dalej jako: WHS) lub inna osoba prawna, która jest upoważniona do składowania odpadów musi zorganizować transport zdechłych lub zabitych zwierząt, uszkodzonych artykułów żywnościowych, surowców, produktów i odpadów, na koszt przewoźnika.

Przewoźnik musi zapewnić zamianę środka transportu do przewozu zwierząt, które są zdatnego dalszego przewozu, jak i nieuszkodzonych surowców, produktów, odpadów i artykułów żywnościowych z miejsca wypadku.

Wyjątkowo, w przypadkach braku zorganizowanego WHS lub innej upoważnionej osoby prawnej do składowania odpadów, przewoźnik musi zorganizować transport zdechłych lub zabitych zwierząt uszkodzonych artykułów żywnościowych, surowców, produktów i odpadów, jak i ich nieszkodliwe zabezpieczenie według instrukcji i pod kontrolą osoby prawnej lub inspekcji weterynaryjnej.

Szczegółowe warunki z ustępu 1 tego artykułu ustanawia ministerstwo.

9. Transport międzynarodowy

Artykuł 31

Przewóz zwierząt, artykułów żywnościowych, surowców, produktów, leków weterynaryjnych i sprzętu medycznego, środków żywienia zwierząt i odpadów w międzynarodowym transporcie musi się odbywać wyłącznie na przejściach granicznych, na których jest zorganizowana weterynaryjna kontrola i które spełniają najbardziej podstawowe higieniczno-techniczne i robocze warunki.

Zwierzęta, artykuły żywnościowe, surowce, produkty, leki weterynaryjne i sprzęt medyczny, środki żywienia zwierząt i odpady podlegają obowiązkowej kontroli weterynaryjnej na przejściach granicznych.

Partie towaru z ustępu 2 tego artykułu muszą posiadać przepisowe międzynarodowe weterynaryjne potwierdzenia (certyfikaty), oprócz tych, dla których na mocy umowy międzynarodowej ustanowiono inaczej.

Załadunek, przeładunek, wyładunek i składowanie zwierząt, artykułów żywnościowych, surowców, produktów, leków weterynaryjnych i sprzętu medycznego, środków żywienia zwierząt i odpadów odbywa się pod kontrolą weterynaryjną zgodnie z przepisowymi warunkami.

Import, tranzyt i składowanie zwierząt, artykułów żywnościowych, surowców, produktów, leków weterynaryjnych i sprzętu medycznego, środków żywienia zwierząt i odpadów dopuszcza się po uprzedniej kontroli weterynaryjnej i przeglądzie każdej pojedynczej partii towaru na granicy, według przepisowych warunków na ich import, tranzyt, względnie składowanie.

W drodze wyjątku od rozporządzenia z ustępu 5 tego artykułu, import i tranzyt zwierząt domowych dopuszcza się bez uprzedniego badania weterynaryjnego i kontroli, jeśli zwierzęta posiadają odpowiednie świadectwo weterynaryjne (certyfikat).

Import, tranzyt i składowanie innych przedmiotów, które mogą przenosić choroby zakaźne (myśliwskie i wędkarskie trofea, surowice, mikroorganizmy, itd.) dopuszcza się po uprzedniej kontroli weterynaryjnej i przeglądzie każdej pojedynczej partii towaru na granicy, według przepisowych warunków na ich import, tranzyt, względnie składowanie.

Na import obcych (alochtonicznych) żywych gatunków zwierząt importer musi, zgodnie z przepisami, musi dostarczyć zgodę właściwego ministerstwa odpowiedzialnego za czynności związane z ochroną środowiska życia.

Dla partii towaru z ustępu 2 tego artykułu, które się eksportuje, wydaje się potwierdzenie o stanie zdrowia podczas eksportu (certyfikat), na wzorze, który jest ustanowiony w kraju importera, podczas wyładunku w miejscu pochodzenia partii towaru, a inspektor weterynaryjny na granicy je uwierzytelnia przy wyjściu partii towaru poza przejście graniczne.

Potwierdzenie o stanie zdrowia partii towaru z ustępu 9 tego artykułu, wydaje się na drukowanym wzorze zgodnie z odpowiednim modelem potwierdzeń, które wydają międzynarodowe organizacje, OIE i Komisja Unii Europejskiej lub zgodnie ze wzorem, który ustanawia kraj importera.

Szczegółowe warunki z ust. 1, 3, 4, 5 i 7 tego artykułu i wzór potwierdzenia z ustępu 9 tego artykułu, a przejścia graniczne z ustępu 1 tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

Artykuł 32

Podczas importu zwierząt, artykułów żywnościowych, surowców, produktów, leków weterynaryjnych, środków żywienia zwierząt i odpadów pochodzenia zwierzęcego muszą być przeprowadzone przepisowe przeglądy i badania weterynaryjne.

Importowane zwierzęta importer musi po przywiezieniu poddać kwarantannie w celu badania.

Miejsce kwarantanny, rodzaj badań i warunki przetrzymywania zwierząt w kwarantannie ustanawia organ administracyjny.

Dla zwierząt, które się przywozi w celu ich uczestnictwa w zawodach sportowych na okres maksymalnie 15 dni oraz wystawach i targach, jak i dla nieparzysto- i parzystokopytnych, ptactwa i królików, które się przywozi w celu bezpośredniego uboju, organ administracyjny może zdecydować, że nie muszą być poddane kwarantannie, jeśli epizootyczna sytuacja w kraju eksportera nie stwarza zagrożenia przeniesienia chorób zakaźnych zwierząt.

Import i przenoszenie żywych mikroorganizmów patogennych dla zwierząt jest zabroniony.

Wyjątkowo, organ administracyjny może dopuścić import mikroorganizmów organizmom naukowo-badawczym wyłącznie w celach naukowo-badawczych.

Rodzaj przeglądów, kontroli i miejsce badań z ustępu 1 tego artykułu, jak i szczegółowe warunki trwania kwarantanny ustanawia Ministerstwo.

10. Obiekty i zwierzęta z innych krajów

Artykuł 33

Import zwierząt dozwolony jest tylko jeśli spełnione są przepisowe warunki dotyczące ochrony zdrowia, ochrony przed dręceniem i transportu zwierząt.

Import artykułów żywnościowych, surowców, produktów, środków żywienia zwierząt i odpadów jest dozwolony jedynie z tych obiektów, które spełniają warunki przepisowe, które są zarejestrowane w EU i które są pod kontrolą właściwego organu.

Wyjątkowo, organ administracyjny może zezwolić na import z ustępu 2 tego artykułu z innych obiektów tylko wtedy, kiedy stwierdzi, że przepisy, standardy, produkcja i nadzór, który odbywa się w kraju eksportującym jest co najmniej ekwiwalentny przepisom Republiki i że gwarantowana jest co najmniej ekwiwalentna ochrona konsumenta.

Organ administracyjny może przeprowadzić przegląd w celu sprawdzenia obiektu z ustępu 3 tego artykułu. Koszty przeglądu ponosi importer.

Artykuł 34

Rozporządzenia art. 31, 32 i 33 tej ustawy stosuje się też do stref wolnocłowych i składów celnych.

B. ŚRODKI PREWENCYJNE W PRODUKCJI I OBROCIE PRODUKTÓW, SUROWCÓW, ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH I ŚRODKÓW ŻYWIENIA ZWIERZĄT

1. Kontrola weterynaryjna

Artykuł 35

Produkcja, wprowadzanie do obrotu, obrót, składowanie i dystrybucja produktów, surowców, artykułów żywnościowych, odpadów pochodzenia zwierzęcego i środków żywienia zwierząt; produkcja, w której wykorzystuje się surowce i artykuły żywnościowe w nieobrobionej lub nieprzetworzonej postaci, jak i mięso i mięsne przetwory; ubój zwierząt, przygotowywanie, obrabianie, przetwórstwo, dorabianie, pakowanie i przepakowywanie surowców, artykułów żywnościowych, środków żywienia zwierząt i innych produktów, jak i składowanie i dystrybucja tych produktów, surowców, artykułów żywnościowych i środków żywienia zwierząt, poprzez które może się przenieść choroba zakaźna, będzie dozwolona tylko w obiektach, dla których organ administracyjny wydał decyzję o spełnianiu warunków weterynaryjno-sanitarnych, względnie które są zarejestrowane i dla których organ administracyjny wydał numer rejestracyjny i określił sposób kontroli.

Do prowadzenia działalności w obiektach z ustępu 1 tego artykułu, należy zapewnić Program Analizy Niebezpiecznych i Krytycznych Punktów Kontrolnych (HACCP), jak i Program Dobrej Praktyki Producentkiej (GMP), które będzie prowadził specjalista przygotowany do przeprowadzenia tych czynności.

W obiektach z ustępu 1 tego artykułu kontroli weterynaryjnej podlegają: produkcja, wprowadzanie do obrotu, obrót, składowanie i dystrybucja produktów, surowców, artykułów żywnościowych

i środków żywienia zwierząt, jak i pomieszczenia, sprzęt, hale, kontrola wewnętrzna obiektu (HACCP, GMP i in.), dokumentacja i przepisowa ewidencja.

Kontroli weterynaryjnej podlegają również środki transportu, które wykorzystywane są w obiektach zarejestrowanych do załadunku, względnie wyładunku produktów, surowców, artykułów żywnościowych, odpadów i środków żywienia zwierząt.

Kontroli weterynaryjnej w produkcji i obrocie surowców, artykułów żywnościowych i środków żywienia zwierząt, jak i innych produktów podlegają również zwierzęta, surowce, produkty, artykuły żywnościowe, środki żywienia zwierząt, odpady, ścieki, stały i płynny nawóz oraz wykorzystywanie produktów i substancji, które wchodzą w kontakt z artykułami żywnościowymi i materiałami do pakowania.

Kontroli weterynaryjnej podlegają także warunki jakości zdrowotnej surowców, artykułów żywnościowych, środków żywienia zwierząt, jak i innych produktów w produkcji i obrocie.

Szczegółowe warunki rejestracji, produkcji, wprowadzania do obrotu i transportu surowców, produktów, artykułów żywnościowych, środków żywienia zwierząt, odpadów, ścieków, stałego i płynnego nawozu i formy przeprowadzania kontroli z tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

Artykuł 36

Uboj zwierząt, których mięso wykorzystuje się do konsumpcji publicznej przeprowadza się w rzeźniach, które spełniają przepisowe warunki.

Zwierzęta z ustępu 1 tego artykułu, względnie ich mięso podlegają obowiązkowej kontroli weterynaryjnej.

Przy indywidualnym uboju nieparzystokopytnych i dużych (grubych) parzystokopytnych na potrzeby własnego gospodarstwa, właściciel powinien zawiadomić o uboju właściwą osobę prawną, co najmniej 24 godziny przed ubojem.

Szczegółowe warunki z ustępu 1 tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

Artykuł 37

Uboj zwierząt i produkcję artykułów żywnościowych i środków żywienia zwierząt poza zarejestrowanymi obiektami dopuszcza się tylko w wyjątkowych przypadkach.

Szczegółowe warunki z ustępu 1 tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

Artykuł 38

Jakość zdrowotna artykułów żywnościowych i środków żywienia zwierząt potwierdza się na podstawie kontroli weterynaryjnych obiektów, zwierząt do uboju, surowców, artykułów żywnościowych, środków żywienia zwierząt, jak i dokumentacji i ewidencji.

Kiedy na podstawie kontroli z ustępu 1 tego artykułu i innych dochodzeń stwierdzi się, że zwierzę nie może zostać ubite, zabrania się uboju, zwierzę się oznakowuje w przepisowy sposób i podejmuje się przepisowe kroki.

Kiedy na podstawie kontroli i innych dochodzeń stwierdzi się, że surowce, artykuły żywnościowe lub środki żywienia zwierząt nie odpowiadają normom zdrowotnym, zabrania się decyzją ich dalszej produkcji i wprowadzania do obrotu i podejmuje się przepisowe środki w celu usunięcia przyczyny braku, przepisowe uzdatnianie surowców, artykułów żywnościowych lub środków żywienia zwierząt lub, w razie potrzeby, zniszczenie.

Kiedy zakazuje się uboju zwierząt i kiedy stwierdzi się, że surowce, artykuły żywnościowe i środki żywienia zwierząt nie odpowiadają normom zdrowotnym, właściciel zwierząt do uboju lub właściciel surowców, artykułów żywnościowych i środków żywienia zwierząt ma prawo żądać ponownego badania, wyjąwszy przypadki stwierdzenia patogennych mikroorganizmów.

Ponowne badanie przeprowadza komisja, którą tworzy organ administracyjny.

Żądanie z ustępu 4 tego artykułu należy od razu zgłosić inspektorowi weterynarii, który przeprowadził kontrolę weterynaryjną i stwierdził uchybienia norm zdrowotnych.

Inspektor weterynarii z ustępu 6 tego artykułu musi w terminie do 24 godzin powiadomić organ administracyjny o żądaniu właściciela dotyczącego ponownego badania i dostarczyć kompletną dokumentację o uprzednio przeprowadzonym badaniu.

Rezultat ponownego badania jest ostateczny.

Koszty ponownego badania ponosi organ administracyjny, jeśli rezultaty świadczą na korzyść strony, w przeciwnym razie kosztami obciążona jest strona.

2. Budowa, klasyfikacja i rejestrowanie obiektów

Artykuł 39

Dokumentacja projektowa potrzebna do budowy lub rekonstrukcji obiektu z artykułu 35 ustęp 1 tej ustawy musi być w zgodna z warunkami weterynaryjno-sanitarnymi, które dotyczą poszczególne rodzaje tych obiektów.

Zgodę weterynaryjno-sanitarną organ administracyjny wydaje na podstawie dostarczonego wniosku inwestora, względnie właściciela obiektu z ustępu 1 tego artykułu, pozwolenia na lokację i pozostałej dokumentacji, którą wydają właściwe organy zgodnie z przepisami o budowie.

Weterynaryjno-sanitarne warunki z ustępu 1 tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

Artykuł 40

Obiekty z artykułu 35 ustępu 1 tej ustawy dzielą się ze względu na przeznaczenie na obiekty do produkcji środków żywienia i pozostałe obiekty.

Obiekty z ustępu 1 tego artykułu, które spełniają przepisowe warunki weterynaryjno-sanitarne, rejestrowane są u organu administracyjnego.

Obiekty z ustępu 1 tego artykułu, które nie spełniają wszystkich przepisowych warunków weterynaryjno-sanitarnych mogą być zarejestrowane tylko do wykonywania tych czynności, dla których są spełnione warunki weterynaryjno-sanitarne.

Szczegółowe warunki dotyczące rozróżniania obiektów z ustępu 1 tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

Artykuł 41

Wniosek potwierdzenia spełniania warunków weterynaryjno-sanitarnych dla obiektów z artykułu 40 tej ustawy przedkłada się organowi administracyjnemu.

Organ administracyjny, decyzją, tworzy komisję, która przeprowadza przegląd obiektu, złożoną z co najmniej trzech członków, którzy muszą być weterynarzami.

Decyzję o weterynaryjno-sanitarnej zgodności podejmuje organ administracyjny na podstawie opinii komisji z ustępu 2 tego artykułu.

Wpisu obiektu z artykułu 40 tej ustawy do rejestru obiektów dokonuje organ administracyjny na podstawie decyzji, na mocy której przydziela się numer rejestracyjny, sposób kontroli, zezwala się na wykonywanie określonych czynności w produkcji i transporcie, włączając ograniczenia, jeśli to konieczne.

Koszty przeglądu, który przeprowadza komisja z ustępu 2 tego artykułu ponosi wnoszący wniosek.

Zawartość rejestru i akt wpisu w rejestr z ustępu 4 tego artykułu dokładniej ustanawia szczegółowo Ministerstwo.

3. Pozostałości szkodliwych i zabronionych substancji w zwierzętach, surowcach, artykułach żywnościowych i środkach żywności zwierząt

Artykuł 42

Weterynarze, właściciele zwierząt i inne osoby prawne i fizyczne muszą podejmować kroki w celu zapobiegania skutkom, które mogą być spowodowane użyciem substancji szkodliwych w surowcach, artykułach żywnościowych i środkach żywności zwierząt i podejmować przepisowe środki prewencyjne.

Ministerstwo może, na podstawie analizy ryzyka, nałożyć zakaz wprowadzania do obrotu, transport i wycofanie z obrotu artykułów żywnościowych, surowców, odpadów i środków żywności zwierząt, które zawierają określone szkodliwe substancje, jak i nałożyć zakaz używania określonych szkodliwych substancji.

Szczególny program systematycznej kontroli (monitoringu) zwierząt, surowców, artykułów żywnościowych i środków żywności zwierząt pod względem obecności pozostałości substancji szkodliwych i kontroli używania zabronionych substancji przedkłada Ministerstwo.

4. Zapewnianie jakości zdrowotnej środków żywienia zwierząt

Artykuł 43

Osoby prawne i przedsiębiorcy, którzy są zarejestrowani do produkcji, składowania lub obrotu środków żywienia zwierząt, muszą zapewnić jakość zdrowotną środków żywienia zwierząt we wszystkich fazach produkcji, składowania i obrotu.

Zabroniony jest obrót niespełniających norm zdrowotnych środków żywienia zwierząt.

Osoby prawne i przedsiębiorcy, którzy są zarejestrowani do produkcji środków żywienia zwierząt, muszą, przed wprowadzeniem do obrotu środków żywienia zwierząt, zapewnić przepisowe laboratoryjne badania środków żywienia zwierząt w upoważnionym laboratorium, które potwierdza, czy środki żywienia zwierząt spełniają przepisowe warunki jakości zdrowotnej.

Środki żywienia zwierząt, których termin ważności wpisany do deklaracji upłynął, można, za pozwoleniem inspektora weterynarii wykorzystać w celu, który zatwierdziło upoważnione laboratorium, po uprzednim badaniu laboratoryjnym próbki, która potwierdziła jakość zdrowotną środków żywienia zwierząt.

W celu zapobiegania pojawianiu się chorób zakaźnych zwierząt poprzez żywienie, zabrania się wykorzystywania odpadków żywności (pomyj) i odpadków żywności, która pochodzi z transportu międzynarodowego lub odpadków żywności, która pochodzi z terytorium zakażonego lub zagrożonego niebezpiecznymi chorobami zakaźnymi zwierząt.

Wykorzystywania odpadków żywności (pomyj) do żywienia zwierząt w gospodarstwach domowych, które hodują i ubijają zwierzęta na własne potrzeby, jest dozwolone tylko po uprzedniej obróbce termicznej.

Gromadzenie, transport i obróbka odpadków żywności z ustępu 6 tego artykułu obowiązkowo podlega kontroli weterynaryjnej.

Odpadki żywności (pomyje) muszą być transportowane pojazdem i w kontenerach, w których nie ma możliwości wysypania, wycieku lub kontaminacji i które są przepisowo oczyszczone i zdezynfekowane po użyciu.

Szczegółowe warunki jakości zdrowotnej środków żywienia zwierząt jak i warunki dotyczące wykorzystywania odpadków żywności, rodzaj i sposób transportu odpadków żywności ustanawia Ministerstwo.

Artykuł 44

Środki żywienia zwierząt w obrocie muszą posiadać potwierdzenie weterynaryjne lub inny zgodny z przepisami dokument o jakości zdrowotnej.

Szczegółowe warunki wydawania, treści i wzoru weterynaryjnego potwierdzenia i innych odpowiednich dokumentów ustanawia Ministerstwo.

Artykuł 45

Kontroli weterynaryjnej podlegają środki żywienia zwierząt i obiekty do produkcji i składowania środków żywienia zwierząt przeznaczonych do obrotu, a w wypadku podejrzenia choroby zakaźnej zwierząt lub niepewnej jakości zdrowotnej środków żywienia i obiekty właściciela, względnie posiadacza zwierząt.

C. ŚRODKI PREWENCYJNE W REPRODUKCJI ZWIERZĄT

1. Warunki

Artykuł 46

Obiekty przeznaczone do hodowli zwierząt rozplodowych muszą być wolne od określonych chorób zakaźnych zwierząt.

Właściciel obiektów przeznaczonych do hodowli zwierząt rozplodowych musi zapewnić systematyczną kontrolę stanu zdrowia i zdolności reprodukcyjnych zwierząt, jak i otrzymywania, produkcji, składowania i obrotu nasieniem zwierząt, komórkami jajowymi i zapłodnionymi komórkami jajowymi zgodnie z przepisowymi warunkami, jak i warunkami minimalnymi do zachowania zdolności płodnej.

Choroby zakaźne zwierząt z ustępu 1 tego artykułu, warunki jakości zdrowotnej nasienia zwierząt, komórek jajowych i zapłodnionych komórek jajowych, jak i minimum warunków do zachowania zdolności płodnej ustanawia Ministerstwo.

2. Otrzymywanie, składowanie i wprowadzanie do obrotu

Artykuł 47

Otrzymywanie, składowanie i wprowadzanie do obrotu nasienia zwierząt, komórek jajowych i zapłodnionych komórek jajowych mogą prowadzić tylko osoby prawne, które spełniają przepisowe warunki i które zarejestrowane są do prowadzenia tej działalności.

Osoby prawne z ustępu 1 tego artykułu muszą prowadzić przepisową ewidencję o otrzymywaniu, składowaniu i wprowadzaniu do obrotu nasienia zwierząt, komórek jajowych i zapłodnionych komórek jajowych.

Warunki prowadzenia działalności z ustępu 1 i treść oraz sposób prowadzenia ewidencji z ustępu 2 tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

3. Zapładnianie

Artykuł 48

Czynności zapładniania zwierząt dokonują osoby prawne, które spełniają przepisowe warunki, względnie, które są zarejestrowane do prowadzenia tej działalności.

Szczegółowe warunki z ustępu 1 tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

4. Parzenie i dopuszczanie

Artykuł 49

Osoby prawne z art. 47 i 48 tej ustawy zobowiązane są do prowadzenia systematycznego monitoringu stanu zdrowia i zdolności reprodukcyjnych zwierząt rozplodowych podczas parzenia i dopuszczania, kontrolują ewidencję dopuszczania i zawiadamiają organ administracyjny o każdym

podejrzeniu płciowych lub innych chorób zakaźnych, jak i o wszystkich wadach konstytucji, które powiązane są ze zdrowiem zwierząt.

5. Zawiadamanie

Artykuł 50

Przy okazji każdego stwierdzenia choroby zwierząt rozplodowych, która oznacza trwałą przeszkodę w reprodukcji lub przy stwierdzeniu niespełnienia norm zdrowotnych nasienia zwierzęcia, komórek jajowych lub zapłodnionych komórek jajowych, właściciel obiektu do hodowli zwierząt rozplodowych musi zapewnić podjęcie przepisowych kroków.

Osoby prawne, które zajmują się zapładnianiem powinny zawiadomić organ administracyjny o rezultatach rozplodu na swoim terenie.

Szczegółowe warunki z ustępu 1 tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

D. OCHRONA ŚRODOWISKA ŻYCIA

1. Prawa i obowiązki

Artykuł 51

Osoby prawne i fizyczne są zobowiązane do podejmowania środków prewencyjnych w celu ochrony środowiska życia przed skutkami, które mogą powstać przy hodowli, produkcji, przetwórstwie, transporcie i wykorzystywaniu zwierząt, produktów, artykułów żywnościowych, surowców, środków żywienia zwierząt i odpadów.

Środki prewencyjne ochrony środowiska życia z ustępu 1 tego artykułu obejmują:

- 1) zapewnianie odpowiedniego uboju, przetwarzania, obrabiania i wykorzystywania odpadów, płynnych i stałych nawozów;
- 2) zapewnianie odpowiedniego składowania odpadów, stałych i płynnych nawozów;
- 3) nakazywanie zgodnego z normami zdrowotnymi postępowania przy usuwaniu wydaliny zwierząt ścieków;
- 4) zmniejszanie ryzyka infekcji do najmniejszego możliwego poziomu ustanawianiem odpowiednich warunków higienicznych w obiektach przeznaczonych do hodowli zwierząt i w otoczeniu (warunki higieniczne, mikroklimat, ograniczenia związane z zawartością amoniaku, usuwanie odpadów i wydaliny, czyszczenie i dezynfekcja);
- 5) zatwierdzanie jakości produktów, nawozu, przetworzonego nawozu i kompostu;
- 6) zapobieganie kontaminacji wód podziemnych czynnikami powodującymi zakaźne i pasożytnicze choroby.

2. Postępowanie ze zwłokami zwierząt i odpadami

Artykuł 52

Zwłoki zwierząt i odpady muszą być przerobione, obrobione lub zniszczone w obiektach przeznaczonych do przetwarzania, obrabiania lub niszczenia zwłok zwierząt i odpadów.

Zabronione jest wyrzucanie zwłok zwierząt do rzeki lub innych cieków i odpływów wodnych, jak i pozostawianie na drogach, otwartych przestrzeniach, w lesie lub w innym miejscu.

Zwłoki zwierząt muszą być bezpiecznie usunięte w sposób, który nie stwarza ryzyka dla zdrowia innych zwierząt, zdrowia ludzi, jak i skażenia okolicy.

Właściciel zwierzęcia musi, w sposób przepisowy, zgłosić zgon zwierzęcia służbie weterynaryjno – sanitarnej (WHS) lub innej upoważnionej osobie prawnej i przekazać im zwłoki zdechłego zwierzęcia.

Służba weterynaryjno-sanitarna (WHS) lub inna upoważniona osoba prawna po przyjęciu zgłoszenia o zgonie zwierzęcia, zapewnia transport zwłok zwierzęcych z miejsca zgonu do obiektu przeznaczonego do obdukcji, przetwarzania, obrabiania lub niszczenia, zapewnia zgodnie z przepisami zebranie odpadów, utrzymanie higieny i dezynfekcję miejsca zgonu, pojazd i sprzęt.

Kiedy podejrzewa się, że zwierzę zdechło z powodu choroby zakaźnej, przy metodycznym potwierdzeniu przyczyn zgonu wymagane jest stwierdzenie przyczyn zgonu zdechłego zwierzęcia.

Osoby prawne i fizyczne, które prowadzą działalność, podczas której powstają odpady, muszą w przepisowy sposób zapewnić wywóz odpadów do najbliższego punktu zbiorczego lub obiektu do przetwarzania odpadów.

Szczegółowe warunki zgłaszania zgonu zwierzęcia, transportu, postępowania z odpadami zwierzęcymi ustanawia Ministerstwo.

3. Zakopywanie zwłok zwierząt

Artykuł 53

W przypadkach, kiedy nie ma zorganizowanej WHS lub inna upoważniona osoba prawna z ustępu 52 tej ustawy, zwłoki zwierząt można zakopać albo spalić na bydłych cmentarzyskach, w jamach grobowych, które spełniają warunki przepisowe.

W wypadkach z ustępu 1 tego artykułu właściciel zwierzęcia musi zapewnić transport zwłok zwierzęcia z miejsca zgonu, do miejsca zakopania lub spalania według instrukcji i pod ścisłym nadzorem inspektora weterynarii lub osoby prawnej.

Sposób zakopywania i spalania, jak i warunki, które muszą spełniać bydłe cmentarzyska i jamy grobowe ustanawia Ministerstwo i ministerstwo odpowiedzialne za czynności ochrony środowiska życia.

IV. OCHRONA DOBROBYTU ZWIERZĄT

Artykuł 54

Zabronione jest katowanie i dręczenie zwierząt podczas chowu, trzymania, korzystania, wykorzystywania do pracy lub szczególnych form tresury.

Właściciel lub posiadacz zwierzęcia musi ze zwierzęciem postępować humanitarnie i chronić zwierzę przed cierpieniem i bólem oraz na czas wezwać pomoc weterynaryjną.

Zwierzętom należy zapewnić pokarm i wodę odpowiedniej jakości zdrowotnej.

Zwierząt podczas transportu i przy uboju nie można narażać na udrukę i cierpienie.

Tereny i obiekty, w których przetrzymywane są zwierzęta muszą być przystosowane do rodzaju i kategorii zwierząt i wyposażone tak, by mogły sprostać ich biologicznym potrzebom.

Choremu lub ranemu zwierzęciu należy czym prędzej udzielić odpowiedniej i niezbędnej mu pomocy weterynaryjnej, wyjąwszy przypadki, kiedy choroba lub skaleczenie są na takie, że zwierzę trzeba od razu w humanitarny sposób uśmiercić.

Naukowo-badawcze eksperymenty na zwierzętach można przeprowadzać tylko w weterynaryjnych, medycznych, farmaceutycznych i innych naukowych instytucjach, a zwierzęta podczas eksperymentu nie mogą być narażone na udrukę i cierpienie.

V. OBOWIĄZKOWY ZAKRES OCHRONY ZDROWIA ZWIERZĄT

Artykuł 55

Republika zapewnia obowiązkowy zakres ochrony zwierząt przed chorobami zakaźnymi, to jest:

1) systematyczny monitoring statusu chorób zakaźnych zwierząt (badania diagnostyczne, terenowe, laboratoryjne i patoanatomiczne), jak i szczepienia zwierząt zgodnie z Programem Operacyjnym z artykułu 11 tej ustawy;

2) w przypadku podejrzenia choroby zakaźnej z tej ustawy, wykonywane będą badania diagnostyczne, terenowe i laboratoryjne, jak i patoanatomiczna diagnostyka w celu stwierdzenia choroby lub wykluczenia podejrzeń;

3) zapobieganie pojawieniu się chorób zakaźnych zwierząt przy klęskach żywiołowych i innych katastrofach;

4) zapobieganie szerzeniu się chorób zakaźnych z listy A w przypadku ich pojawienia w sąsiednich krajach Republiki;

5) badania laboratoryjne i patoanatomiczne w celu zdiagnozowania chorób zakaźnych, które ustanawia Ministerstwo i w przypadku których należy od razu stwierdzić przyczynę zgonu;

6) analizowanie sytuacji epizootycznej, rozwój i wprowadzanie nowych metod laboratoryjnych diagnostyki i kontroli, jak i zastosowanie nowych osiągnięć weterynaryjno-medycznych, nowych przepisów, procedurów, względnie metod racy naukowej;

7) obowiązkowe kontrole weterynaryjne z tej ustawy;

8) przygotowanie studiów epidemiologicznych i analiz ryzyka w związku z przenoszeniem chorób zakaźnych zwierząt na terytorium Republiki, badania optymalnych środków ekonomicznych, jak i zatwierdzanie planów finansowych do podjęcia przepisowych środków w przypadku chorób zakaźnych zwierząt;

9) formy świadectw weterynaryjnych, skierowań, potwierdzeń i innych wzorów z tej ustawy;

10) adekwatne zapasy szczepień, diagnostyk, środków dezynfekcyjnych i innych środków do zapobiegania, wykrywania i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt;

11) organizowanie i prowadzenie kursów wiedzy podstawowej z dziedziny medycyny weterynaryjnej dla właścicieli zwierząt i innych osób;

12) nieustanna weterynaryjna aktywność w terenowej i laboratoryjnej diagnostyce chorób zakaźnych zwierząt, w przypadku których natomiast należy potwierdzić chorobę zakaźną lub przyczynę zgonu;

13) zawodowe doskonalenie weterynarzy i techników weterynaryjnych;

14) odszkodowania za zwierzęta, które zostały zabite, ubite lub zdechły w skutek nakazanych do podjęcia kroków oraz za przedmioty i surowce uszkodzone lub zniszczone na skutek nakazanych do podjęcia kroków;

15) identyfikacja i kontrola przemieszczania się zwierząt.

Ministerstwo może przedłożyć program o ochronie zdrowia zwierząt, osobno dla każdego ze środków z ustępu 1 tego artykułu, jeśli jest to konieczne.

1. Odszkodowania

Artykuł 56

Odszkodowanie za szkodę należy się właścicielowi zwierzęcia, które jest zabite lub ubite, za rzeczy i surowce, które są uszkodzone, zepsute lub zniszczone w skutek podjęcia kroków nakazanych przy zwalczaniu chorób zakaźnych z listy A, szczególnie określonych chorób zakaźnych i zoonoz, jak i za zdechłe zwierzęta, u których potwierdzono zgon z powodu chorób zakaźnych z listy A, szczególnie określonych chorób zakaźnych i zoonoz:

1) jeżeli właściciel zwierzęcia od razu poinformował o pojawieniu się choroby zakaźnej lub podejrzeniu choroby zakaźnej właściwą weterynaryjną osobą prawną lub inspektora weterynarii;

2) kiedy obowiązkowe prewencyjne szczepienia przeprowadzone zostały w przepisowych terminach i przeprowadzone są diagnostyczne i inne badania zwierząt według Programu Operacyjnego;

3) jeśli podjęte są i nakazane także inne przepisowe środki prewencyjne, jak i środki do zwalczania chorób.

Odszkodowanie za szkodę z ustępu 1 tego artykułu nie należy się właścicielowi zwierzęcia, jeśli sprowadził zwierzęta z zarażonego lub zagrożonego obszaru bez posiadania świadectwa stanu zdrowia zwierząt lub jeśli choroba pojawiła się podczas importu zwierzęcia lub podczas przepisowych badań zwierząt w transporcie międzynarodowym.

Szczególnie określone choroby zakaźne i zoonozy z ustępu 1 tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

2. Proces wypłaty odszkodowania

Artykuł 57

Wysokość odszkodowania z artykułu 56 ustęp 1 tej ustawy ustala się według rynkowej wartości zwierzęcia, surowca lub przedmiotu w momencie przeprowadzania kroków. Jeśli zabite lub ubite zwierzę, zniszczone lub uszkodzone rzeczy i surowce nadają się w pełni lub częściowo do użycia, odszkodowanie się pomniejsza o wartość części zdatnej do użytku.

Proceder odszkodowania za szkodę z ustępu 1 tego artykułu rozpoczyna właściciel zwierzęcia, żądaniem odszkodowania za szkodę.

Wniosek i wymaganą dokumentację przedkłada się organowi administracyjnemu w terminie do 30 dni od dnia doręczenia protokołu o zaistniałej szkodzie.

Artykuł 58

O prawie właściciela do odszkodowania za szkodę decyduje organ administracyjny decyzją.

O wysokości szkody z artykułu 57 tej ustawy decyduje się na podstawie otrzymanej opinii rzeczoznawcy z dziedziny weterynarii lub komisji, którą tworzy organ administracyjny.

W przypadku, gdy właściciel zwierzęcia nie zgadza się z wyznaczoną wysokością szkody, może w terminie 30 dni od dnia przyjęcia decyzji z ustępu 1 tego artykułu złożyć właściwemu sądowi wniosek o potwierdzenie odszkodowania za szkodę.

Proceder i potrzebną dokumentację do wypłaty odszkodowania za szkodę, jak i warunki, które dotyczą rzeczoznawcy i komisji z ustępu 2 tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

VI. FINASOWANIE OCHRONY ZDROWIA ZWIERZĄT, WYNAGRODZENIA I KOSZTY

1. Finansowanie obowiązkowego zakresu ochrony zdrowia zwierząt

Artykuł 59

Środki do przeprowadzenia obowiązkowego zakresu ochrony zdrowia zwierząt z artykułu 55 tej ustawy zabezpiecza się z budżetu Republiki.

2. Wynagrodzenia i wydatki

Artykuł 60

Środki zgromadzone z wynagrodzeń za: badania weterynaryjno-sanitarne, które wykonuje inspekcja weterynaryjna; wydawanie decyzji o spełnianiu warunków weterynaryjno-sanitarnych,

względnie zezwolenia na pracę osób prawnych i obiektów oraz za wydawanie pozwoleń na import, tranzyt i eksport stanowią dochód budżetu Republiki.

Środki zgromadzone z wynagrodzeń za wykonane czynności weterynaryjne z artykułu 64 p. 6 i 7 tej ustawy, jak i środki zgromadzone za wykonane dezynfekcje na przejściach granicznych w wysokości 80% kwoty stanowią przychód wykonawcy czynności, a wysokości 20% kwoty stanowią przychód Izby Weterynaryjnej.

Zniesienie wynagrodzeń za badania weterynaryjno-sanitarne, które wykonuje inspekcja weterynaryjna, jak i wynagrodzenia z wstępu 2 tego artykułu i sposób ich obliczania i uiszczania ustanawiają władze Republiki Czarnogóry.

VII. OSOBY PRAWNE W WETERYNARII

Artykuł 61

Osoby prawne i fizyczne, które zapewniają warunki pod względem kadr, przestrzeni (obiektów), warunków technicznych, higienicznych pod względem sprzętu, mogą ustanawiać osoby prawne w celu prowadzenia działalności weterynaryjnej, zgodnie z tą ustawą.

Warunki do prowadzenia działalności weterynaryjnej z ustępu 1 tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

Uważa się, że osoby prawne spełniają wymagane przepisowe warunki pod względem powierzchni jeśli zawrą umowę na zakup powierzchni z inną osobą prawną lub fizyczną.

Spełnienie warunku z ustępu 2 tego artykułu potwierdza, względnie wydaje pozwolenia na prowadzenie działalności weterynaryjnej, organ administracyjny.

Rejestr osób prawnych, które spełniają warunki, względnie mają pozwolenie z ustępu 4 tego artykułu, prowadzi organ administracyjny.

Treść rejestru i proceder wpisania w rejestr z ustępu 5 tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

Artykuł 62

Na całym epizootycznym terenie Republiki należy zabezpieczyć ochronę zdrowia zwierząt.

Jeśli na poszczególnych terenach Republiki nie ma zorganizowanej ochrony zdrowia zwierząt, organ administracyjny podejmuje środki konieczne do zapewnienia odpowiedniej ochrony zdrowia zwierząt na tych terenach.

A. FORMY ORGANIZACJI OSÓB PRAWNYCH

Artykuł 63

Osoby prawne z artykułu 61 tej ustawy mogą organizować się jako:

- 1) przychodnia weterynaryjna;
- 2) klinika weterynaryjna;
- 3) przychodnia weterynaryjna dla zwierząt domowych;
- 4) weterynaryjne centrum reprodukcji i sztucznego zapładniania bydła;
- 5) centrum embriotransferu zwierząt;
- 6) Specjalistyczne Laboratorium Weterynaryjne;
- 7) Państwowy Instytut Weterynaryjny;
- 8) Izba Weterynaryjna.

Czynności weterynaryjne osób prawnych z ustępu 1 tego artykułu może wykonywać tylko weterynarz, który posiada licencję.

1. Przychodnia weterynaryjna

Artykuł 64

Przychodnia weterynaryjna wykonuje ambulatoryjnie i w terenie następujące czynności:

- 1) kontroluje stan zdrowia zwierząt, proponuje i podejmuje kroki zapobiegające, wykrywające, zwalczające i wykorzeniające choroby zakaźne zwierząt i zoonozy;
- 2) podejmuje środki z Programu Operacyjnego;
- 3) stosuje środki zapobiegające, wykrywające, zwalczające i wykorzeniające choroby zakaźne zwierząt spoza Programu Operacyjnego, jak i opatruje skaleczenia i wykonuje zabiegi chirurgiczne na zwierzętach;
- 4) specjalistyczne, kliniczne, laboratoryjne, rentgenowskie i pozostałe badania diagnostyczne zgodnie z zawodowym zorientowaniem;
- 5) badania weterynaryjne zwierząt;
- 6) wydawanie świadectw zdrowia zwierząt i skierowań weterynaryjnych;
- 7) badanie weterynaryjne na linii uboju, przy załadowywaniu i wyładowywaniu partii towaru i na targach bydłowych;
- 8) identyfikacja (znakowanie) zwierząt i prowadzenie rejestru zwierząt zgodnie z przepisami;

- 9) troska o zdrowie zwierząt rozplodowych i zdolności reprodukcyjnych zwierząt, stosowanie środków do zapobiegania i leczenia niepłodności, jak i zapładnianie i embriotransfer;
 - 10) podstawową diagnostykę w terenie i laboratoriach do badania chorób zakaźnych zwierząt;
 - 11) udzielane rad z dziedziny zdrowia zwierząt, patologii i żywienia zwierząt, hodowli ze stanowiska weterynarza;
 - 12) organizuje i prowadzi kursy wiedzy podstawowej z dziedziny medycyny weterynaryjnej dla właścicieli zwierząt i innych osób;
 - 13) zakup leków weterynaryjnych do wykonywania usług weterynaryjnych;
 - 14) wydawanie leków weterynaryjnych, środków do dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji, środków żywienia zwierząt i preparatów dietetycznych właścicielom zwierząt, włączając instrukcje użycia w celu ochrony zdrowia zwierząt i ludzi;
 - 15) współpraca z komisją do oceny, wyboru i licencjonowania zwierząt rasowych do rozplodu, ławic ryb i rojów pszczół;
 - 16) pełnienie służby WHS;
 - 17) wykonywanie dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji (DDD);
 - 18) zapobieganie kontaminacji środowiska życia przyczynami i wektorami chorób zakaźnych zwierząt;
 - 19) ochrona zwierząt przed cierpieniem;
 - 20) prowadzi przepisową ewidencję i dokumentację;
 - 21) wykonuje także inne czynności, do których jest zarejestrowana.
- Szczegółowe warunki do wykonywania czynności z p. 12, 16 i 17 tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

2. Klinika weterynaryjna

Artykuł 65

Klinika weterynaryjna prowadzi stacjonarne i ambulatoryjne leczenie, ochronę oraz pielęgnację chorych i rannych zwierząt, tzn.:

- 1) badania, leczenie i pielęgnację chorych i rannych zwierząt;
- 2) laboratoryjne, rentgenowskie i inne specjalistyczne badania;
- 3) chirurgiczne, położnicze i inne weterynaryjne zabiegi;
- 4) leczenie sterylności i sztuczne zapładnianie;
- 5) szczepienia psów i kotów przed wścieklizną, jak i inna immunoprofilaktyka;
- 6) wydawanie świadectw o stanie zdrowia zwierząt;
- 7) udzielanie rad właścicielom zwierząt w celu zabezpieczenia zdrowia zwierząt;
- 8) prowadzenie przepisowej ewidencji i dokumentacji;
- 9) inne czynności, do których jest zarejestrowana.

3. Przychodnia weterynaryjna dla zwierząt domowych

Artykuł 66

Przychodnia weterynaryjna dla zwierząt domowych prowadzi leczenie i ochronę zwierząt domowych ambulatoryjnie, tzn.:

- 1) badania i leczenie chorych i rannych zwierząt domowych;
- 2) laboratoryjne, rentgenowskie badania zwierząt domowych;
- 3) chirurgiczne, położnicze i inne weterynaryjne zabiegi na zwierzętach domowych;
- 4) leczenie sterylności i sztuczne zapładnianie zwierząt domowych;
- 5) szczepienia psów i kotów przeciw wściekliznie;
- 6) szczepienia zwierząt domowych poza Programem Operacyjnym;
- 7) wydawanie świadectw o stanie zdrowia dla zwierząt domowych;
- 8) udzielanie rad właścicielom zwierząt w celu zabezpieczenia zdrowia zwierząt;
- 9) prowadzenie przepisowej ewidencji i dokumentacji;
- 10) inne czynności, do których jest zarejestrowana.

4. Weterynaryjne centrum reprodukcji i sztucznego zapładniania bydła

Artykuł 67

Weterynaryjne centrum reprodukcji i sztucznego zapładniania bydła wykonuje następujące czynności:

- 1) zapewnia warunki weterynaryjne przy otrzymywaniu, obróbce, magazynowaniu i transporcie nasienia do sztucznego zapłodnienia, komórek jajowych i zapłodnionych komórek jajowych;
- 2) stałą kontrolę internistyczną stanu zdrowia zwierząt rozplodowych i ich zdolności reprodukcyjnych, stałą nadzór wewnętrzny nad otrzymywaniem, obróbką, magazynowaniem i obrotem nasienia do sztucznego zapłodnienia, komórek jajowych i zapłodnionych komórek jajowych;

- 3) ochronę zdrowia zwierząt rozplodowych przed chorobami zakaźnymi zwierząt;
- 4) otrzymywanie i przenoszenie zapłodnionych komórek jajowych;
- 5) udzielanie specjalistycznej pomocy w przeprowadzaniu sztucznego zapłodnienia i zwalczania niepłodności.

5. Centrum embriotransferu zwierząt

Artykuł 68

Centrum embriotransferu zwierząt wykonuje następujące czynności:

- 1) zapewnianie warunków weterynaryjnych przy obróbce, magazynowaniu i transporcie komórek jajowych i zapłodnionych komórek jajowych;
- 2) otrzymywanie i przenoszenie zapłodnionych komórek jajowych;
- 3) udzielanie specjalistycznej pomocy w przeprowadzaniu sztucznego zapłodnienia i zwalczania niepłodności.

Artykuł 69

Obrót komórkami jajowymi i zapłodnionymi komórkami jajowymi, względnie embrionami odbywa się przy weterynaryjno-sanitarnej zgodzie organu administracji.

6. Specjalistyczne Laboratorium Weterynaryjne

Artykuł 70

Specjalistyczne Laboratorium Weterynaryjne na epizootycznym terenie Republiki wykonuje następujące czynności:

- 1) systematycznie kontroluje epizootyczną sytuację na epizootycznym terenie;
- 2) proponuje kroki zapobiegające, wykrywające, zwalczające i wykorzeniające choroby zakaźne, pasożytnicze i hodowlane zwierząt;
- 3) laboratoryjną (bakteriologiczną, serologiczną, wirusową, pasożytniczą, chemiczną, biochemiczną i radiologiczną) diagnostykę;
- 4) badania laboratoryjne standardu i jakości zdrowotnej artykułów żywnościowych, produktów i surowców;
- 5) laboratoryjne badania środków żywienia zwierząt, surowców, dodatków do środków żywienia zwierząt i wody w celu potwierdzenia ich standardu i jakości zdrowotnej;
- 6) kontroluje organizowanie i uczestniczy w prowadzeniu kursów wiedzy podstawowej z dziedziny medycyny weterynaryjnej dla właścicieli zwierząt i innych osób;
- 7) badanie nasienia do sztucznego zapłodnienia zwierząt, komórek jajowych i zapłodnionych komórek jajowych z aspektu ochrony zdrowia zwierząt;
- 8) kontroluje i podejmuje środki zwiększające płodność zwierząt i uczestniczy w badaniach z zakresu reprodukcji zwierząt;
- 9) kontroluje i podejmuje środki ochrony zwierząt i środowiska życia przed negatywnymi wpływami spowodowanymi przetrzymywaniem zwierząt;
- 10) obrót surowicą, szczepionkami i środkami diagnostycznymi z Programu Operacyjnego;
- 11) o pojawieniu się i ustaniu stwierdzonych chorób zakaźnych zwierząt natychmiast powiadamia Ministerstwo, a w przypadku pojawienia się zoonoz również ministerstwo odpowiedzialne za o czynności związane ze zdrowiem;
- 12) inne czynności, do których jest zarejestrowana.

7. Państwowy Instytut Weterynaryjny

Artykuł 71

Państwowy Instytut Weterynaryjny, obok czynności z artykułu 70 tej ustawy, wykonuje także następujące czynności:

- 1) koordynację pracy specjalistycznego laboratorium weterynaryjnego i laboratoriów upoważnionych na jednolitym epizootycznym terenie Republiki z zakresu ochrony zdrowia zwierząt;
- 2) kontroluje stosowanie jednolitych metod i procedur do badań laboratoryjnych i diagnostycznych;
- 3) sprawdza rezultaty badań laboratoryjnych i diagnostycznych specjalistycznego laboratorium weterynaryjnego i upoważnionych laboratoriów;
- 4) opracowuje i przedkłada państwowe programy do wykrywania, zwalczania i wykorzeniaenia chorób zakaźnych zwierząt i zoonoz;
- 5) opracowuje, przedkłada i kontroluje fachowe decyzje oparte na doświadczeniu praktycznym i wiedzy z dziedziny higieny i technologii artykułów żywnościowych i rozplodu zwierząt;
- 6) badania laboratoryjne środków farmakologicznych w weterynarii;
- 7) badania laboratoryjne na biochemiczne pozostałości i inne bioaktywne substancje w mięsie, artykułach żywnościowych i surowcach;
- 8) kontrolę na obecność substancji radioaktywnych w zwierzętach, mięsie, produktach i środkach żywności zwierząt;

- 9) badania toksykologiczne zwierząt, produktów i środków żywności zwierząt;
- 10) kliniczne i farmakologiczne badania leków i pomocniczych środków leczniczych do wykorzystania w weterynarii.

Artykuł 72

Państwowy Instytut Weterynaryjny (dalej jako: Instytut) i Specjalistyczne Laboratoria Weterynaryjne (dalej jako: Laboratoria) zakładają władze Republiki Czarnogóry.

Aktem utworzenia Instytutu, względnie Laboratorium, zatwierdza się przede wszystkim: siedzibę Instytutu, względnie Laboratorium; działalność, administrowanie, sposób organizacji wewnętrznej i prowadzenia działalności; sumę środków na utworzenie i początek funkcjonowania Instytutu, względnie Laboratorium i sposób zapewnienia środków do prowadzenia działalności Instytutu, względnie Laboratorium; sposób uczestnictwa założyciela w kierowaniu i decydowaniu; warunki i sposób wyboru organów administrujących; nadzór pracy Instytutu, względnie Laboratorium; osoby, które będą wykonywać czynności tymczasowego organu kierowniczego; termin dostarczenia statutu i mianowania dyrektora, jak i sposób i warunki zapewnienia powierzchni, sprzętu, środków do pracy i kadry zawodowej.

Laboratorium do wykonywania czynności z artykułu 70 tej ustawy mogą zakładać także inne osoby prawne i fizyczne.

8. Izba Weterynaryjna

Artykuł 73

W celu ochrony i wsparcia specjalistów, zachowania etyki zawodowej, podniesienia poziomu ochrony zdrowia zwierząt, jaki i ochrony interesu zawodowego, lekarze medycyny weterynaryjnej, względnie dyplomowani weterynarze, którzy wykonują pracę na terytorium Republiki, zrzeszeni są w Izbie Weterynaryjnej (dalej jako: Izba), jako profesjonalnej organizacji z prawami i obowiązkami zatwierdzonymi tą ustawą i statutem Izby.

Izba ma charakter osoby prawnej.

Artykuł 74

Izba wykonuje następujące czynności:

- 1) przedkłada Kodeks Zawodu Weterynarza i zapewnia jego stosowanie;
- 2) zgodnie z Kodeksem z punktu 1 tego artykułu, dba o dobrą opinię zawodu, dyscyplinę przy wykonywaniu działań mających na celu ochronę zdrowia zwierząt i podejmuje odpowiednie środki w przypadku nie zachowywania etycznych norm;
- 3) prowadzi ewidencję członków;
- 4) wydaje, przedłuża, odbiera licencje i prowadzi rejestr wydanych licencji (dalej jako: rejestr);
- 5) dokonuje kontroli fachowości kadry weterynaryjnej;
- 6) wydaje opinie przy tworzeniu ustaw, programów ochrony zdrowia zwierząt i innych przepisów z dziedziny weterynarii;
- 7) określa normy do ustalania cen za usługi weterynaryjne; zawodowego doskonalenia i przysposobienia zawodowego weterynarzy;
- 8) uczestniczy w procedurze odstępowania od czynności interesu publicznego;
- 9) wydaje opinie o programach dotyczących kursów dokształcających, zatwierdzonych tą ustawą;
- 10) wykonuje inne czynności zatwierdzone statutem Izby.

Środki do wypełniania czynności z punktu 4 tego artykułu, które dotyczą interesu publicznego, zapewnia się z budżetu Republiki.

Normatywy dotyczące wydawania licencji z punktu 4 tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

Artykuł 75

Wpis do rejestru wykonuje się na wniosek lekarza medycyny weterynaryjnej, względnie dyplomowanego weterynarza (dalej jako: weterynarz).

O wniosku o wpis do rejestru decyduje organ określony statutem Izby.

Wnioskodawca powinien przedstawić dowody o spełnianiu warunków wpisania do rejestru, tzn., że ukończył studia wyższe z zakresu medycyny weterynaryjnej, zdał egzamin zawodowy i otrzymał licencję.

Jeśli w terminie 30 dni od złożenia wniosku nie zadecyduje się wniosku o wpis do rejestru, do którego załączone są wymagane dowody z ustępu 3 tego artykułu, wnioskodawcę uważa się za wpisanego do rejestru.

Artykuł 76

Wykreślanie z rejestru następuje w przypadkach:

- 1) zaprzestania spełniania warunków wpisania do rejestru;
- 2) stałej utraty licencji;
- 3) w innych przypadkach określonych statutem Izby.

Artykuł 77

Weterynarzowi, który spełnia warunki wydaje się licencję.

Licencja jest dokumentem, który uprawnia weterynarza do pracy na podstawie spełniania warunków, które odnoszą się, przede wszystkim, do uzyskanych rezultatów w zawodowym doskonaleniu i przysposobieniu zawodowym do wykonywania czynności związanych z ochroną zdrowia zwierząt.

Artykuł 78

Licencję wydaje się na okres pięciu lat, po którym dokonuje się sprawdzenia wypełniania zatwierdzonych warunków do przedłużenia, względnie odebrania licencji.

Artykuł 79

Weterynarzowi można czasowo lub na stałe odebrać licencję. Czasowe odebranie licencji, na najwyżej 3 lata, można orzec w następujących przypadkach:

1) jeśli stwierdzi się, że weterynarz swoją pracą może poważnie zagrażać zdrowiu lub życiu zwierząt, względnie ludzi;

2) jeśli weterynarz w procesie przedłużania licencji skierowany zostaje na dodatkowe doskonalenie i przysposobienie zawodowe i do wygaśnięcia licencji nie przedłożył dowodów o uzyskanych rezultatach w doskonaleniu zawodowym i przysposobieniu zawodowym, jako warunków do wykonywania czynności związanych z ochroną zdrowia zwierząt;

3) w przypadku nieprzestrzegania Kodeksu Zawodu Weterynarza;

4) w innych przypadkach określonych statutem Izby.

Stałe odebranie licencji można orzec w następujących przypadkach:

1) jeśli weterynarzowi prawomocnym wyrokiem sądu lub inną prawomocną decyzją na stałe zabrania się lub uniemożliwia prowadzenie działalności weterynaryjnej;

2) w przypadku poważniejszych naruszeń Kodeksu Zawodu Weterynarza;

3) w innych przypadkach określonych statutem Izby.

Artykuł 80

Sposób wydawania, przedłużania lub odbierania licencji, rejestrowania licencji, prowadzenia ewidencji, jak i organ Izby, który decyduje o wydawaniu, przedłużaniu i odbieraniu licencji ustanawia się szczegółowo statutem Izby.

Zgodę na rozporządzenia statutu Izby, którymi się ustanawia kwestie z ustępu 1 tego artykułu wydaje organ administracyjny.

Artykuł 81

Izba wydaje statut.

Statutem Izby ustanawia się:

1) zakres działalności Izby;

2) organy Izby i ich zakres działania;

3) sposób wyznaczania wysokości składki członkowskiej i finansowania Izby;

4) inne kwestie kompetencji Izby.

Artykuł 82

Środki finansowania pracy Izby zabezpieczają następujące źródła:

1) składki członkowskie;

2) budżet Republiki na utworzenie i początek funkcjonowania Izby, jak i wykonywanie zadań interesu publicznego z artykułu 74 punkt 4 tej ustawy;

3) na podstawie wynagrodzeń z artykułu 60 ustęp 2 tej ustawy;

4) darowizny;

5) inne źródła.

Na wniosek Izby, osoby prawne, organy administracji państwowej i samorządów lokalnych zobowiązani są dostarczać informacje o pracownikach weterynaryjnych i ich pracy, które są potrzebne do prowadzenia działalności Izby.

B. USTAWICZNA DZIAŁALNOŚĆ WETERYNARYJNA

Artykuł 83

W nagłych i innych pilnych potrzebach udzielania pomocy i usług weterynaryjnych, względnie w celu zapewnienia ustawicznego zapewniania ochrony zdrowia i pielęgnacji zwierząt, właściwe osoby prawne zobowiązane są zapewnić dłuższy, niż w pełnym wymiarze, czas pracy zatrudnionych pracowników (dyżury, stan gotowości), względnie nadgodziny.

Artykuł 84

Zawodową kontrolę czynności związanych z ochroną zdrowia zwierząt, które wykonują zarejestrowane osoby prawne sprawuje organ administracyjny.

Artykuł 85

Procederem zawodowej kontroli z artykułu 84 tej ustawy, której dokonuje się co najmniej raz na dwa lata, potwierdza się:

- 1) spełnianie warunków określonych tą ustawą do prowadzenia działalności weterynaryjnej;
- 2) kwalifikacje kadr i stopień wyposażenia;
- 3) sposób i efektywność świadczenia usług;
- 4) zgodność pracy ze współczesnymi osiągnięciami nauk i praktyk weterynaryjnych oraz inne elementy ważne dla jakości pracy.

Do wykonania czynności zawodowej kontroli z ustępu 1 tego artykułu organ administracyjny może utworzyć specjalną komisję.

C. WYKREŚLANIE OSÓB PRAWNYCH Z REJESTRU

Artykuł 86

Osobę prawną wykreśla się z rejestru określonego artykułem 61 ustęp 5 tej ustawy, kiedy:

- 1) złoży wniosek o wykreślenie z rejestru;
 - 2) nie spełnia przepisowych warunków lub nie usunie braków w ustalonym terminie;
 - 3) wykonuje działalność weterynaryjna niezgodnie z przepisami i Kodeksem Zawodu Weterynarza.
- Na wniosek komisji z artykułu 85 tej ustawy, organ administracyjny przedstawia decyzję o odebraniu pozwolenia na pracę i wykreśleniu weterynaryjnej osoby prawnej z rejestru.

VIII. ZAPEWNIANIE WYKONYWANIE ZADAŃ INTERESU PUBLICZNEGO

Artykuł 87

Zadania interesu publicznego z tej ustawy to czynności z artykułu 64 ustęp 1 p. 2, 7 i 8 i artykułu 62 ustęp 2 tej ustawy, jak i czynności szczepień prewencyjnych określonych zwierząt domowych przeciw wścieklicznie w rejestrowanych przychodniach weterynaryjnych, przychodniach weterynaryjnych dla zwierząt domowych i klinikach weterynaryjnych w obiektach (dalej jako: zadania publiczne) wykonuje się poprzez upoważnione osoby prawne zgodnie z tą ustawą.

Zadania interesu publicznego z ustępu 1 tego artykułu przekazuje się osobom prawnym na drodze konkursu publicznego, który rozpisuje organ administracyjny i pośrednio decyzją organu administracyjnego.

Artykuł 88

Zadania interesu publicznego z artykułu 87 tej ustawy, których wykonywanie przekazuje się osobom prawnym na drodze konkursu publicznego to zadania interesu publicznego z artykułu 64 ustęp 1 p. 2 i 8 tej ustawy.

Konkurs publiczny z ustępu 1 tego artykułu zawiera:

- 1) definicję zadań publicznych;
- 2) zakres wykonywania zadań publicznych;
- 3) początek i trwanie wykonywania zadań publicznych;
- 4) warunki, które musi spełniać wykonawca zadań publicznych;
- 5) obowiązkową zawartość zgłoszenia do wykonywania zadań publicznych;
- 6) kryteria wyboru;
- 7) termin, w którym wyda się decyzję wykonawcy zadań publicznych;
- 8) pozostałe możliwe warunki zawodowe i techniczne
- 9) kontakt do osoby udzielającej informacji związanych z treścią konkursu publicznego;
- 10) datę miejsce i czas otwarcia zgłoszeń;
- 11) sposób informowania kandydatów o wyborze wykonawcy zadań publicznych.

Proces otwierania i oceniania wniosków przeprowadza Komisja, którą tworzy organ administracyjny.

Kandydaci lub upoważnieni przedstawiciele kandydatów mogą być obecni podczas otwierania wniosków.

Niepełne wnioski kandydaci mogą uzupełnić w terminie do ośmiu dni od dnia upomnienia, w przeciwnym razie będą odrzucone, o czym kandydaci muszą być poinformowani.

Wniosków, które wpłyną po wyznaczonym terminie nie rozpatruje się.

Artykuł 89

Na podstawie decyzji o wyborze, organ administracyjny, z wykonawcą zadań publicznych, zawiera umowę, którą się definiuje:

- 1) zadania publiczne, które są przedmiotem umowy;
- 2) zakres wykonywania zadań publicznych;
- 3) weterynarzy, którzy będą wykonywać poszczególne zadania publiczne z umowy;
- 4) metody i warunki wykonywania zadań publicznych z umowy;
- 5) prawa, obowiązki i odpowiedzialność wykonawcy zadań publicznych i weterynarzy;
- 6) czas pracy i sposób zapewnienia ustawicznej troski o ochronę zdrowia zwierząt;
- 7) początek i termin obowiązywania umowy;
- 8) źródło i sposób finansowania zadań publicznych, które będą wykonywane na podstawie umowy;
- 9) zaprzestanie prac wykonawcy zadań publicznych lub weterynarzy;
- 10) termin składania wniosków o zerwanie umowy.

Wykonawcy zadań publicznych i weterynarze z tego artykułu odpowiadają za swoją pracę przed organem administracyjnym.

Artykuł 90

Zadania publiczne z artykułu 87 tej ustawy które są przekazywane bezpośrednio osobom prawnym, decyzją organu administracyjnego to:

- 1) wykonywanie szczepień prewencyjnych określonych zwierząt domowych przeciw wściekliznie w zarejestrowanych przychodniach weterynaryjnych, przychodniach weterynaryjnych dla zwierząt domowych i klinikach weterynaryjnych w obiekcie;
- 2) czynności z artykułu 62 ustęp 2 tej ustawy;
- 3) czynności z artykułu 64 ustęp 1 punkt 7 tej ustawy.

Decyzja z ustępu 1 tego artykułu jest ostateczna w procesie administracyjnym.

Artykuł 91

Sieć osób prawnych w Republice, które wykonują zadania publiczne z dziedziny weterynarii stanowi: Instytut, Laboratoria i osoby prawne, które wykonują zadania publiczne na podstawie przekazanych uprawnień publicznych zgodnie z tą ustawą.

Przy ustanawianiu sieci z ustępu 1 tego artykułu będzie się brać pod uwagę: strategię rozwoju rolnictwa w Republice; stan zdrowia zwierząt i epizootyczną sytuację; geograficzną charakterystykę terenu; stan liczebny zwierząt, gęstość zasiedlenia, intensywność produkcji bydłowej i rolniczej i in.

Sieć z ustępu 1 tego artykułu ustanawiają władze Republiki Czarnogóry.

IX. DOSKONALENIE ZAWODOWE

Artykuł 92

Weterynarze i technicy weterynarii mają prawo i obowiązek doskonalenia zawodowego.

Weterynarze zatrudnieni w Ministerstwie, względnie w organie administracji, doskonalą się i przechodzą przepisowe sprawdziany wiedzy w ramach programów, które przedkłada organ administracji.

Pozostali weterynarze doskonalą się i przechodzą przepisowe sprawdziany wiedzy w ramach programów, które przedkłada Izba we współpracy z organem administracji.

X. REJESTRY, EWIDENCJE, BAZY DANYCH I SYSTEM INFORMACJI

Artykuł 93

Osoby, które wykonują działalność weterynaryjną muszą prowadzić nakazane tą ustawą ewidencje, rejestry i bazy danych, które tworzą jednolity system informacji.

Ministerstwo zapewnia powiązanie systemu informacji z ustępu 1 tego artykułu z międzynarodowym systemem informacji w weterynarii..

Szczegółowe warunki prowadzenia rejestrów, ewidencji i baz danych z ustępu 1 tego artykułu ustanawia Ministerstwo.

XI. SZCZEGÓLNE UPRAWNIENIA MINISTERSTWA

Artykuł 94

W celu zapobiegania przenoszenia się i szerzenia się określonych chorób zakaźnych zwierząt z listy A z innych krajów i w celu ich zwalczania na terytorium Republiki, Ministerstwo może ograniczyć lub zabronić osobom przekraczania granicy w obu kierunkach, kiedy określona choroba pojawiła się lub rozprzestrzeniła na terytorium granicznym Republiki lub na odpowiednim terytorium granicznym sąsiedniego kraju.

XII. NADZÓR INSPEKCYJNY

Artykuł 95

Czynności nadzoru inspekcyjnego w dziedzinie weterynarii wykonuje organ administracyjny poprzez państwowych inspektorów weterynarii, zgodnie z ustawą.

1. Uprawnienia inspektora

Artykuł 96

Oprócz uprawnień inspektora ustanowionych Ustawą o nadzorze inspekcyjnym, państwowy inspektor weterynaryjny ma również uprawnienia do:

- 1) badań zwierząt i zarządzania środkami w celu zapobiegania pojawieniu się, wykrywania, zwalczania i wykorzeniania chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) śledzenia i kontrolowania przeprowadzania Programu Operacyjnego i wykonywania zadań publicznych na podstawie przekazanych uprawnień;
- 3) doglądania i kontrolowania zwierząt, produktów, surowców i artykułów żywnościowych, nasienia zwierząt, komórek jajowych i zapłodnionych komórek jajowych, środków żywienia zwierząt, wody do picia i pojenia;
- 4) śledzenia i kontrolowania skuteczność i szkodliwość leków weterynaryjnych;
- 5) pobierania próbek artykułów żywnościowych i surowców, dodatków i odpadów, środków żywienia zwierząt, wody i środków ochrony zwierząt, nasienia zwierząt, komórek jajowych i zapłodnionych komórek jajowych w celu zbadania ich jakości zdrowotnej;
- 6) kontrolowania transportu i wykorzystywania leków weterynaryjnych i środków do dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji zgodnie z tą ustawą;
- 7) sprawdzania i kontrolowania ewidencji, którą muszą prowadzić importerzy;
- 8) prowadzenia kontroli wydawania świadectw i skierowań weterynaryjnych;
- 9) przeglądu dziennika pracy, ewidencji o rezultatach badań i innych dokumentów osób fizycznych i prawnych, które się odnoszą do stosowania przepisów weterynaryjnych i przepisów o wprowadzaniu leków weterynaryjnych do obrotu.

Oprócz uprawnień z ustępu 1 tego artykułu, państwowy inspektor weterynaryjny, który sprawuje nadzór inspekcyjny na przejściu granicznym jest upoważniony aby:

- 1) po uprzednim przeglądzie weterynaryjnym partii towaru i towarzyszącej jej dokumentacji, zezwolić na wwiezienie, tranzyt lub składowanie zwierząt, artykułów żywnościowych, surowców, produktów, leków weterynaryjnych i sprzętu medycznego, środków żywienia zwierząt i odpadów, poprzez decyzję, która stwierdza o każdej partii towaru osobno, że na podstawie przepisowych warunków nie ma weterynaryjnych przeciwwskazań do jej wwiezienia, tranzytu, względnie składowania;
- 2) przeglądać i kontrolować partii towaru, które są przeznaczone na eksport, jeśli są na przejściu granicznym przeładowywane, względnie składowane w zarejestrowanych magazynach w przepisowych warunkach, wydawać świadectwo zdrowia zwierząt i potwierdzenie o zdrowotnym bezpieczeństwie partii towaru;
- 3) pobierać próbki artykułów żywnościowych, produktów, surowców i odpadów pochodzenia zwierzęcego, jak i środków żywienia zwierząt i wysyłać je na badania do uprawnionych laboratoriów, lub wykonywać potrzebne badania w laboratorium na przejściu granicznym;
- 4) przeglądać dziennik pracy i dokumenty osób, które zajmują się transportem międzynarodowym;
- 5) przeglądać i kontrolować warunki weterynaryjno-sanitarne na przejściach granicznych, w składach celnych i strefach wolnocłowych;
- 6) prowadzić ewidencję wywożonych, przywożonych i tranzytowych partii towaru podczas przekraczania granicy państwowej;
- 7) śledzić i kontrolować dezynfekcję środków transportu, magazynów i sprzętu na przejściach granicznych, w składach celnych i strefach wolnocłowych;
- 8) śledzić pojawianie się i przemieszczanie się chorób zakaźnych zwierząt w krajach sąsiednich i o swoich spostrzeżeniach informować organ administracyjny.

2. Obowiązki i uprawnienia inspektora

Artykuł 97

Oprócz obowiązków i uprawnień inspektora określonych ustawą o nadzorze inspekcyjnym, państwowy inspektor weterynaryjny, kiedy stwierdzi, że pogwałcona jest ustawa lub inny przepis, ma i obowiązki i uprawnienia, aby:

- 1) zabronić obrotu zwierzętami, które nie są oznakowane w przepisowy sposób;
- 2) zabronić produkcji, obrotu i wykorzystywania środków żywienia zwierząt i wody do pojenia zwierząt, jeśli zawierają patogenne mikroorganizmy lub substancje szkodliwe dla zdrowia zwierząt i ludzi;

3) zabronić obrotu skórami zwierzęcymi, które zostały ubite bez uprzedniego badania weterynaryjnego lub które pochodzą od zdechłych zwierząt, co do których nie jest potwierdzona przyczyna zgonu lub od zwierząt, w przypadku których nie jest stwierdzone, że pochodzą z niezakażonego terytorium lub kiedy nie są składowane oddzielnie od badanych skór;

4) zabronić załadunku i przeładunku zwierząt, produktów, surowców, artykułów żywnościowych, środków żywienia zwierząt i odpadów, kiedy nie spełniają przepisowych warunków;

5) zabronić obrotu i wykorzystywania surowców i artykułów żywnościowych, które nie są zgodne z normami zdrowotnymi;

6) zabronić obrotu i wykorzystywania leków weterynaryjnych, przynęt i trucizn, które wykorzystywane są w medycynie weterynaryjnej, a które nie są przebadane;

7) zabronić wydawania świadectw weterynaryjnych przy pojawieniu się choroby zakaźnej zwierząt, lub kiedy podejrzewa się chorobę zakaźną lub kiedy zwierzę pochodzi z obiektu o niesprawdzonych lub wątpliwych epizootycznych warunkach;

8) nakazać konfiskatę i niszczenie niezgodnych z normami zdrowotnymi surowców, artykułów żywnościowych, środków żywienia zwierząt i leków weterynaryjnych;

9) ustalać sposób uzdatniania warunkowo używalnych surowców, artykułów żywnościowych, środków żywienia zwierząt lub ich przeróbki do innych celów;

10) nakazać usuwanie braków w produkcji, transporcie zwierząt, artykułów żywnościowych, surowców, środków żywienia zwierząt, jak i w transporcie leków weterynaryjnych;

11) ustalać granice zakażonego i zagrożonego terenu i zawiadamiać o pojawieniu się chorób zakaźnych zwierząt, jak i o pracy weterynaryjnych osób prawnych w związku z pojawieniem się chorób zakaźnych zwierząt;

12) zlecić środki ochrony zwierząt przed dręczeniem.

3. Środki i czynności administracyjne

Artykuł 98

Oprócz środków i czynności administracyjnych określonych ustawą o nadzorze inspekcyjnym, państwowy inspektor weterynaryjny, zobowiązany jest, aby podejmować również następujące środki i czynności:

1) zabronić korzystania z pojazdów do przewożenia zwierząt, produktów, surowców, artykułów żywnościowych środków żywienia zwierząt, wody do pojenia zwierząt i odpadów, kiedy nie spełniają przepisowych warunków;

2) zabronić korzystania z obiektów do hodowli zwierząt, stacji i portów przeznaczonych do załadunku, przeładunku wyładunku zwierząt, kiedy nie spełniają przepisowych warunków;

3) zabronić uboju zwierząt, składowania i obróbki surowców i produkcji artykułów żywnościowych, kiedy nie są spełnione przepisowe warunki;

4) zabronić korzystania z obiektów przemysłowych, instalacji i sprzętu do produkcji i obrotu, do celów przemysłowych i rzemieślniczych i innych celów, jeśli nie spełniają warunków zgodnych z przepisami;

5) nakazać niszczenie artykułów żywnościowych w obrocie, kiedy nie są przepisowo oznakowane lub nie posiadają przepisowych potwierdzeń weterynaryjnych;

6) opieczętować środki do pracy, pomieszczenia pracownicze, sprzęt i przedmioty pod swój nadzór;

7) nakazać konieczne środki ochrony środków żywienia zwierząt i wody do pojenia zwierząt;

8) nakazać usuwanie braków w związku ze składowaniem i obrotem nasieniem zwierząt, komórkami jajowymi i zapłodnionymi komórkami jajowymi;

9) zabronić obrotu niespełniającego norm jakościowych nasienia zwierząt, komórek jajowych i zapłodnionych komórek jajowych;

10) niszczyć niespełniające norm jakościowych nasienie zwierząt, komórki jajowe i zapłodnione komórki jajowe;

11) nakazać usuwanie braków w związku z gromadzeniem, transportem i przerabianiem odpadów;

12) nakazać usuwanie zwłok zwierząt, odpadów z uboju i innych odpadów pochodzenia zwierzęcego.

Oprócz środków i czynności administracyjnych z ustępu 1 tego artykułu, państwowy inspektor weterynaryjny, który sprawuje nadzór inspekcyjny na przejściu granicznym, zobowiązany jest do podejmowania również następujących środków i czynności administracyjnych:

1) zakazu importu, eksportu i tranzytu jeśli:

- partia towaru lub środek transportu nie spełnia przepisowych warunków;
- partia towaru pochodzi z zakażonego terytorium;
- partia towaru jest zakażona;

- nie ma przepisowego świadectwa zdrowia zwierząt lub potwierdzenia o zdrowotnym bezpieczeństwie partii towaru lub innych potrzebnych dokumentów, które musi posiadać partia towaru;

- stwierdzi, że partia towaru zagraża zdrowiu zwierząt i ludzi;

- artykuły żywnościowe przeznaczone do żywienia ludzi zawierają szkodliwe substancje w ilościach przekraczających maksymalne dozwolone normy;

- stwierdzi, że artykuły żywnościowe nie odpowiadają normom zdrowotnym dla żywienia ludzi,

- partia towaru nie spełnia przepisowych warunków w związku z ochroną zwierząt przed dręczeniem;

2) czasowego zakazu importu, eksportu i tranzytu partii towaru, jeśli trzeba usunąć braki w partii towaru i towarzyszącej jej dokumentacji lub kiedy podejrzewa kontaminację partii towaru;

3) odebrać osobom, które przekroczyły granicę Republiki zwierzęta, artykuły żywnościowe i surowce oraz nakazać ich nieszkodliwe zniszczenie zgodnie z tą ustawą;

4) zakazu korzystania z obiektów na przejściu granicznym, jeśli nie spełniają przepisowych warunków;

5) zakazu wykorzystywania środków żywienia zwierząt i ściółki, jeśli nie spełniają przepisowych warunków;

6) zakazu korzystania z pojazdów do przewozu partii towaru, jeśli nie spełniają przepisowych warunków.

XIV. PRZEPISY KARNE

Artykuł 99

Karą pieniężną w wysokości od dwustupięćdziesięciokrotności do trzystukrotności kwoty najniższego kosztu pracy w Republice karze się za wykroczenie organ lub osobę prawną i przedsiębiorcę, jeśli natychmiast nie poinformuje weterynaryjnej osoby prawnej lub inspekcji weterynaryjnej, kiedy stwierdzi, że istnieje niebezpieczeństwo dla zdrowia zwierząt lub w związku z tym niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i jeśli w określonym terminie nie przekaze niezbędnych informacji o wykonanych czynnościach związanych z ochroną zdrowia zwierząt i powziętych krokach, jak i jeśli nie umożliwi im przekonania się o wiarygodności otrzymanych informacji. (artykuł 5).

Karą pieniężną w wysokości od dwustukrotności do trzystukrotności kwoty najniższego kosztu pracy w Republice karze się za wykroczenie organ lub osobę prawną i przedsiębiorcę, jeśli:

1) nie podejmie lub w określonym terminie nie podejmie jednego lub więcej z nakazanych szczególnych środków prewencyjnych w celu zapobiegania pojawieniu się chorób zakaźnych zwierząt i szczególnych środków prewencyjnych przeciw zoonozom (art. 11 i 12);

2) nie podejmie lub w określonym terminie nie podejmie jednego lub więcej z nakazanych środków zwalczania i wykorzenia chorób zakaźnych zwierząt w przypadku pojawienia się lub podejrzenia choroby zakaźnej zwierząt (artykuł 14);

3) bez zwłoki nie wyda fachowej instrukcji o przepisowych środkach weterynaryjnych, nie podejmie tych środków w celu potwierdzenia, wykluczenia, względnie stwierdzenia przyczyny zgonu zwierzęcia i innych przepisowych środków w związku z transportem i poinformowaniem w celu zapobiegania szerzeniu się choroby zakaźnej lub zaginięciem materiału (artykuł 15);

4) nie poinformuje właściwej instytucji zdrowotnej o podejrzeniu lub pojawieniu się zoonozy (artykuł 16 ustęp 2);

5) nie określi granic zakażonego lub zagrożonego terytorium i nie zarządzi podjęcia przepisowych środków na zagrożonym terytorium (artykuł 18 ust. 1 i 2);

6) nie zapewni przepisowych warunków do obrotu zwierząt, artykułów żywnościowych, produktów, surowców i odpadów, ich załadunku, przeładunku i rozładunku w transporcie kolejowymi, wodnymi, lotniczymi i drogowymi środkami transportu (artykuł 27);

7) dokonuje obrotu zwierzętami, artykułami żywnościowymi, surowcami, produktami, odpadami i środkami żywienia zwierząt, lekami weterynaryjnymi i sprzętem medycznym w czasie zakazu lub ograniczenia obrotu z powodu pojawienia się choroby zwierząt z listy A lub innych weterynaryjnych powodów (artykuł 28);

8) nie postępuje zgodnie z artykułem 31 tej ustawy;

9) nie wykonuje przepisowych przeglądów i badań weterynaryjnych lub w inny sposób postępuje sprzecznie z artykułem 32 tej ustawy;

10) nie postępuje zgodnie z artykułem 33 tej ustawy;

11) nie postępuje zgodnie z artykułem 35 tej ustawy;

12) nie dokonuje uboju zwierząt, których mięso wykorzystuje się do konsumpcji publicznej, w rzeźniach i nie dokonuje obowiązkowej kontroli weterynaryjnej tych zwierząt, względnie ich mięsa, jak i nie zgłasza uboju nieparzystokopytnych i parzystokopytnych właściwemu weterynarzowi (artykuł 36);

13) nie zapobiega skutkom, które mogą powstać przy użyciu szkodliwych substancji w surowcach, artykułach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt i nie zabroni wykorzystywania określonych szkodliwych substancji (artykuł 42);

14) nie postępuje zgodnie z artykułem 43 tej ustawy;

15) nie zabezpieczy systematycznej kontroli stanu zdrowia i zdolności reprodukcyjnych zwierząt rozplodowych, jak i innych warunków zgodnie z artykułem 46 ustęp 2 tej ustawy;

16) pozyskiwanie, składowanie i wprowadzanie do obrotu nasienia zwierząt, komórek jajowych i zapłodnionych komórek jajowych wykonują osoby prawne, które nie spełniają przepisowych warunków do prowadzenia tej działalności lub nie prowadzą związanej z tym przepisowej ewidencji (artykuł 47);

17) zapładniania zwierząt dokonują osoby prawne, które nie spełniają warunków ujętych w ustawie do wykonywania tej działalności (Artykuł 48);

18) nie podejmuje środków prewencyjnych w celu ochrony środowiska życia przed skutkami szkodliwymi dla zdrowia zgodnie z tą ustawą, przepisami ustanowionymi na jej podstawie i przepisami o ochronie środowiska życia, jak i nie podejmuje środków prewencyjnych i innych zgodnie z artykułem 51 tej ustawy;

19) nie dokonuje zakopywania lub spalania zwłok zgodnie z artykułem 53 tej ustawy;

20) działalność weterynaryjną prowadzą osoby prawne, które nie spełniają przepisowych warunków pod względem kadry, obiektów, higieny, warunków technicznych i sprzętu (artykuł 61);

21) nie postępuje zgodnie z artykułem 74 tej ustawy;

22) nie zapewnia stałego dyżurowania lub gotowości (artykuł 83);

23) nie prowadzą przepisowej ewidencji, rejestru i bazy danych (artykuł 93 ustęp 1).

Za wykroczenie z ust. 1 i 2 tego artykułu będzie się karać osobę fizyczną, jak i odpowiednio osobę jako osobę prawną karą pieniężną w wysokości od dwudziestokrotności kwoty najniższego kosztu pracy w Republice.

Za wykroczenie z ust. 1 i 2 tego artykułu inspektor weterynarii może pobrać karę pieniężną na miejscu popełnienia wykroczenia od osoby fizycznej w wysokości trzykrotności kwoty najniższego kosztu pracy w Republice.

Artykuł 100

Karą pieniężną w wysokości od pięćdziesięciokrotności do dwustukrotności kwoty najniższego kosztu pracy w Republice będzie się karać za wykroczenie organ lub osobę prawną i przedsiębiorcę, jeśli:

1) nie umożliwi przeprowadzenia badań i kontroli weterynaryjnych, pobierania materiałów potrzebnych do badań, jak i podjęcia innych przepisowych środków (artykuł 5 ustęp 4);

2) nie udzieli natychmiastowej pomocy weterynaryjnej (artykuł 5 ustęp 3);

3) nie prowadzi przepisowej ewidencji (artykuł 5 ustęp 6);

4) w przepisowym terminie nie zgłosi zwierzęcia, obiektu, i sprzętu, jak i każdej zmiany w związku z tym, organowi administracyjnemu, względnie zakupu psa, zgonu, ucieczki i każdej innej zmiany związanej z psem lub szczenięciem (artykuł 13 ust. 4, 5 i 6);

5) nie dokona oznakowania zwierząt w przepisowy sposób (artykuł 21 ustęp 1);

6) nie zapewni zgodności ustanowionej artykułem 29 tej ustawy;

7) środki żywienia zwierząt w obrocie nie posiadają przepisowych weterynaryjnych potwierdzeń lub innych odpowiednich dokumentów o jakości zdrowotnej (artykuł 44 ustęp 1);

8) nie znakuje lub nie certyfikuje artykułów żywnościowych w obrocie (artykuł 26);

9) nie prowadzi ewidencji o pochodzeniu, nie oznakowuje i nie dostarcza próbek skupowanej skóry w celu badań na węglik (artykuł 25);

10) właściciel lub przewoźnik nie spełni warunków do transportu i nie umożliwi przeprowadzenia przeglądu inspekcyjnego i nie podejmuje innych kroków i czynności określonych artykułem 30 tej ustawy;

11) nie postępuje zgodnie z artykułem 38 tej ustawy;

12) nie postępuje zgodnie z artykułem 49 tej ustawy;

13) nie postępuje zez włokami zwierząt i odpadami zgodnie z artykułem 52 tej ustawy;

Za wykroczenie z ustępu 1 tego artykułu będzie się karać osobę fizyczną, jak i odpowiednio osobę jako osobę prawną karą pieniężną w wysokości od pięciokrotności do piętnastokrotności kwoty najniższego kosztu pracy w Republice.

Za wykroczenie z ustępu 1 tego artykułu inspektor weterynarii może pobrać karę pieniężną na miejscu popełnienia wykroczenia od osoby fizycznej w wysokości trzykrotności kwoty najniższego kosztu pracy w Republice.

Artykuł 101

W przypadku wykroczenia z artykułu 99 ustęp 2 p. 8 i 11 tej ustawy, oprócz kary, orzeka się i środki ochronne konfiskowania przedmiotów, przy użyciu których dokonano wykroczenia.

W przypadku wykroczenia z artykułu 99 ustęp 2 punkt 11 tej ustawy, oprócz kary, orzeka się i środki ochronne zakazu prowadzenia działalności.

XIV. PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Artykuł 102

Istniejące osoby prawne prowadzące działalność weterynaryjną i służby w ramach osób prawnych dostosują swoją działalność do tej ustawy w terminie do sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy.

Artykuł 103

Wszystkie obiekty w mieniu państwowym, które są wybudowane z przeznaczeniem do prowadzenia działalności weterynaryjnej, jak i środki i sprzęt, który był do tego przeznaczony muszą być wykorzystywane tylko do prowadzenia działalności weterynaryjnej.

Artykuł 104

Publiczna Organizacja Weterynaryjna Czarnogóry zaprzestaje działalności po upływie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy, w którym to terminie dokona się jej transformacja według specjalnego programu władz Republiki Czarnogóry.

Artykuł 105

Do wydania licencji weterynaryjnych zgodnie z tą ustawą, lekarze medycyny weterynaryjnej, względnie dyplomowani weterynarze, którzy zdali egzamin zawodowy, mogą prowadzić działalność weterynaryjną zgodnie z istniejącymi uprawnieniami.

Wydawanie licencji z ustępu 1 tego artykułu będzie przeprowadzone w terminie do 12 miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy.

Artykuł 106

Akty wykonawcze do wprowadzenia tej ustawy wyda się w terminie do roku od dnia wejścia w życie tej ustawy.

Do wydania przepisów z ustępu 1 tego artykułu stosować się będzie obowiązujące przepisy, jeśli nie są sprzeczne z tą ustawą.

Artykuł 107

Postanowienie z artykułu 35 ustęp 2 tej ustawy stosować się będzie do obiektów przemysłowych i eksportowych po upływie 12 miesięcy, a do pozostałych obiektów po upływie 36 miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy.

Artykuł 108

Władza Republiki Czarnogóry powoła organ administracyjny z artykułu 4 tej ustawy w terminie do 30 dni od dnia wejścia w życie tej ustawy.

Artykuł 109

Listy chorób z artykułu 7 tej ustawy zostaną opublikowane w „Dzienniku ustaw Republiki Czarnogóry”.

Artykuł 110

Z dniem wejścia w życie tej ustawy przestaje obowiązywać Ustawa o ochronie zdrowia zwierząt ("Dziennik ustaw RCG", nr 39/92 i 59/92).

Artykuł 111

Po upływie terminu z artykułu 104 tej ustawy przestaje obowiązywać Decyzja o powołaniu Publicznej Organizacji Weterynaryjnej ("Dziennik ustaw RCG", nr 59/92).

Artykuł 112

Ustawa ta wchodzi w życie ósmego dnia od dnia opublikowania w „Dzienniku ustaw Republiki Czarnogóry”.

LISTA CHOROÓB ZAKAŻNYCH ZWIERZĄT

LISTA A -

LIST A DISEASES

Nazwa choroby

Nazwa choroby – j. angielski

Pryszczyca (zaraza pyska i racic)

Foot and mouth disease

Wrodzona wrażliwość

Vesicular stomatitis

Choroba pęcherzykowa świń

Swine vesicular disease

Księgosusz

Rinderpest

Pomór małych przeżuwaczy

Paste des petits ruminants

Zaraza płucna bydła	Contagious bovine pleuropneumonia
Choroba guzowatej skóry bydła	Lumpy skin disease
Gorączka doliny Rift	Rift Valley fever
Choroba niebieskiego języka	Bluetongue
Ospa owiec i kóz	Sheep pox and goat pox
Afrykański pomór koni	African horse sickness
Afrykański pomór świń	African swine fever
Klasyczny pomór świń	Classical swine fever
Wysoce zjadliwa grypa ptaków	Highly pathogenic avian influenza
Rzekomy pomór drobiu	Newcastle disease

LISTA B -

Choroby zakaźne wielu rodzajów zwierząt

Wąglik (Anthrax)

choroba Aujeszky

Echinokokoza (hidatidoza)

Kowdrioza

Leptospiroza

Gorączka Q

Wścieklizna

Paratuberkuloza

New world screwworm (Cochliomyia hominivorax)

Old world screwworm (Chrysomya bezziana)

Włośnica

Choroby zakaźne bydła -

Anaplazmoza

Bebezioza

Bruceloza bydła

Choroba mętwikowa bydła

Gruźlica bydła

Wągrzyca

Dermatofiloza

Enzootyczna białaczka bydła

LIST B DISEASES

- Multiple species diseases

Anthrax

Aujeszky's disease

Echinococcosis/hydatidosis

Heartwater

Leptospirosis

Q Fever

Rabies

Paratuberculosis

New world screwworm (Cochliomyia hominivorax)

Old world screwworm (Chrysomya bezziana)

Trichinellosis

Cattle diseases

Bovine anaplasmosis

Bovine babesiosis

Bovine brucellosis

Bovine genital campylobacteriosis

Bovine tuberculosis

Bovine cysticercosis

Dermatophilosis

Enzootic bovine leucosis

Posocznica krwotoczna	Haemorrhagic septicaemia
Zakaźne zapalenie nosa i tchawicy/otręć bydła (IBR/IPV)	Infectious bovine rhinotracheitis/ infectious pustular vulvovaginitis
Teilerioza	Theileriosis
Zaraza rzęsistkowa bydła	Trichomonosis
Tripanozomiaza	Trypanosomosis (tsetse-transmitted)
Złośliwa gorączka kataralna (MCF)	Malignant catarrhal fever
Encefalopatia gąbczasta bydła	Bovine spongiform encephalopathy
Choroby zakaźne owiec i kóz	Sheep and goat diseases
Bruceloza owiec	Ovine epididymitis (<i>Brucella ovis</i>)
Bruceloza owiec i kóz - melitokoza	Caprine and ovine brucellosis (excluding <i>B. ovis</i>)
Wirusowe zapalenia stawów i mózgu kóz	Caprine arthritis/encephalitis
Zakaźna bezmleczność u owiec i kóz	Contagious agalactia
Zaraza płucna kóz	Contagious caprine pleuropneumonia
Chlamydioza owiec	Enzootic abortion of ewes (ovine chlamydiosis)
Gruczolakowatość płuc u owiec i kóz	Ovine pulmonary adenomatosis
Choroba Nairobi owiec	Nairobi sheep disease
Salmonelloza	Salmonellosis (<i>S. abortusovis</i>)
Scrapie	Scrapie
Maedi-visna	Maedi-visna
Choroby zakaźne nieparzystokopytnych	Equine diseases
Zakaźne zapalenie macicy u klaczy	Contagious equine metritis
Zaraza stadnicza	Dourine
Epizootyczne zapalenie naczyń i węzłów chłonnych	Epizootic lymphangitis
Wirusowe zapalenia mózgu i rdzenia koni	Equine encephalomyelitis (Eastern and Western)
Niedokrwistość zakaźna koni	Equine infectious anaemia
Grypa koni	Equine influenza
Piroplazmoza koni	Equine piroplasmosis
Wirusowe ronienie u klaczy	Equine rhinopneumonitis
Nosacizna	Glanders

Ospa koni	Horse pox
Wirusowe zapalenie tętnic koni	Equine viral arteritis
Japońskie zapalenie mózgu	Japanese encephalitis
Świerzb koni	Horse mange
Surra	Surra (Trypanosoma evansi)
Wenezuelskie zapalenie mózgu	Venezuelan equine encephalomyelitis
Choroby zakaźne świń	Swine diseases
Atroficzny rhinitis świń	Atrophic rhinitis of swine
Cysticerkoza świń	Porcine cysticercosis
Bruceloza świń	Porcine brucellosis
Wirusowe zapalenie żołądka i jelit świń	Transmissible gastroenteritis
Enterowirusowe zapalenie mózgu i rdzenia u świń	Enterovirus encephalomyelitis
Rozrodczo-oddechowy zespół oddechowy świń	Porcine reproductive and respiratory syndrome
Choroby zakaźne drobiu	Avian diseases
Bronchit zakaźny drobiu	Avian infectious bronchitis
Zakaźne zapalenie krtani i tchawicy	Avian infectious laryngotracheitis
Gruźlica drobiu	Avian tuberculosis
Wirusowe zapalenie wątroby kaczek	Duck virus hepatitis
Wirusowe zapalenie jelit kaczek	Duck virus enteritis
Cholera drobiu	Fowl cholera
Ospa drobiu	Fowl pox
Kurzy tyfus	Fowl typhoid
Zakaźne zapalenie torby Fabrycjusza (choroba Gumboro)	Infectious bursal disease (Gumboro disease)
Choroba Mareka	Marek`s disease
Mykoplazmoza drobiu	Avian mycoplasmosis (M. gallisepticum)
Chlamydioza ptaków	Avian chlamydiosis
Puloroza	Pullorum disease
Choroby zakaźne królików i zajęcy -	Lagomorph diseases
Myksomatoza	Myxomatosis

Tularemia	Tularemia
Krwotoczna choroba królików	Rabbit haemorrhagic disease
Choroby zakaźne pszczół-	Bee diseases
Choroba roztoczowa	Acariosis of bees
Zgnilec amerykański pszczół	American foulbrood
Zgnilec europejski	European foulbrood
Choroba zarodnikowcowa	Nosemosis of bees
Waroza	Varroosis
Pozostałe choroby z listy B -	Other List B diseases
Leiszmanioza	Leishmaniosis
POZOSTAŁE CHOROBY -	OTHER DISEASES
Listerioza	Listeriosis
Toksoplazmoza	Toxoplasmosis
Melioidoza	Melioidosis
Szelestnica	Blackleg
Botulizm	Botulism
Pozostałe klostridialne infekcje	Other clostridial infections
Pozostałe pasteurozy	Other pasteurelloses
Promienica	Actinomycosis
Infekcja jelit wywołana salmonellozą	Intestinal Salmonella Infections
Kokcydioza	Coccidiosis
Dystomatoza (motyllica wątrobowa)	Distomatosis (liver fluke)
Filarioza	Filariosis
Wirusowa biegunka bydła	Mucosal disease/Bovine virus diarrhoea
Wirusowa dysenteria	Virionic dysentery
Warble infestacja	Warble infestation
Zakaźne pęcherzykowe zapalenie skóry	Contagious pustular dermatitis
Foot - rot	Foot - rot
Zakaźne zapalenie spojówek lub gałek ocznych	Contagious ophthalmia
Enterotoksemia	Enterotoxaemia

Gruźlica rzekoma (zapalenie serowaciejące węzłów chłonnych)	Caseous lymphadenitis
Świerzb owiec	Sheep mange
Koitalna wysypka koni	Equine coital exanthema
Wrzodziejące zapalenie węzłów chłonnych	Ulcerative lymphadenitis
Zołyzy	Strangles
Salmonella koni	Salmonellosis (<i>S. abortus equi</i>)
Różycy świni	Swine erysipelas
Zakaźny nieżyt nosa	Infectious coryza
Zapalenie mózgu i rdzenia drobiu	Avian encephalomyelitis
Spirochetoza drobiu	Avian spirochaetosis
Salmonelloza drobiu	Avian salmonellosis (excluding fowl typhoid and pullorum disease)
Białaczka drobiu	Avian leucosis
CHOROBY RYB, KTÓRE SIĘ ZGŁASZA OIE -	FISH DISEASES NOTIFIABLE TO THE OIE
Zakaźna martwica układu krwiotwórczego ryb łososiowatych	Epizootic haematopoietic necrosis
Zakaźna martwica układu krwiotwórczego ryb łososiowatych	Infectious haematopoietic necrosis
Choroba wirusowa łososia	Oncorhynchus masou virus disease
Wiosenna wiremia karpia	Spring viraemia of carp
Wirusowa posocznica krwotoczna	Viral haemorrhagic septicaemia
CHOROBY MIĘCZAKÓW, KTÓRE SIĘ ZGŁASZA OIE	MOLLUSC DISEASES NOTIFIABLE TO THE OIE
Bonamioza	Bonamiosis (<i>Bonamia exitiosus</i> , <i>B. ostreae</i> , <i>Mikrocytos roughleyi</i>) MSX disease (<i>Haplosporidium nelsoni</i>)
Marteilioza	Marteiliosis (<i>Marteilia refringens</i> , <i>M. sydneyi</i>)
Mikrocytoza	Mikrocytosis (<i>Mikrocytos mackini</i>)
Perkinsoza	Perkinsosis (<i>Perkinsus marinus</i> , <i>P. olseni/atlanticus</i>)

CHOROBY SKORUPIAKÓW, KTÓRE
ZGŁASZA SIĘ OIE

Syndrom Taura
Choroba białej plamki
Choroba żółtej głowy

DISEASES OF CRUSTACEANS
NOTIFIABLE TO THE OIE

Taura syndrome
White spot disease
Yellowhead disease

POZOSTAŁE ZNACZĄCE CHOROBY RYB - OTHER SIGNIFICANT DISEASES
OF FISH

Wirusowa choroba sumów kanałowych Wirusowa encelopatia i retinopatia	Channel catfish virus disease Viral encephalopathy and retinopathy
Zakaźna martwica trzustki	Infectious pancreatic necrosis
Zakaźna anemia łososia	Infectious salmon anaemia
Owrzodzenia epizootyczne	Epizootic ulcerative syndrome
Bakteryjna choroba nerek (Renibacterium salmoninarium)	Bacterial kidney disease (Renibacterium salmoninarium)
Jelitowa posocznica sumikowatych (Edwardsiella ictaluri)	Enteric septicaemia of catfish (Edwardsiella ictaluri)
Piscirickettsjoza (Gyrodactylus salaris)	Piscirickettsiosis (Gyrodactylus salaris)
Gyrodaktyloza (Gyrodactylus salaris)	Gyrodactylosis (Gyrodactylus salaris)
Choroba wirusowa (Iridovirus) ryb z gatunku Morlesz bogar	Red sea bream iridoviral disease
Choroba wirusowa (Iridovirus) Jesiotra białego	White Sturgeon iridoviral disease

POZOSTAŁE ZNACZĄCE CHOROBY MIECZAKÓW - OTHER SIGNIFICANT
DISEASES OF MOLLUSCS

SSO disease (Hyplosporidium costale)	SSO disease (Hyplosporidium costale)
Withering syndrome of abalones (Candidatus Xenohalictis californiensis)	Withering syndrome of abalones (Candidatus Xenohalictis californiensis)

POZOSTAŁE ZNACZĄCE CHOROBY SKORUPIAKÓW - OTHER SIGNIFICANT
DISEASES OF CRUSTACEANS

bakulowiroza tetrahydalna (<i>Baculovirus penaei</i>)	Tetrahedral baculovirosis (<i>Baculovirus penaei</i>)
bakulowiroza sferyczna (<i>Baculovirus</i> gatunku <i>Penaeus monodon</i>)	Spherical baculovirosis (<i>Penaeus monodon</i> -type baculovirus)
IHHN	Infectious hypodermal and haematopoietic necrosis
Dżuma racza (<i>Aphanomyces astaci</i>)	Crayfish plague (<i>Aphanomyces astaci</i>)
Śmiertelna martwica tarlaków	Spawner-isolated mortality virus disease